

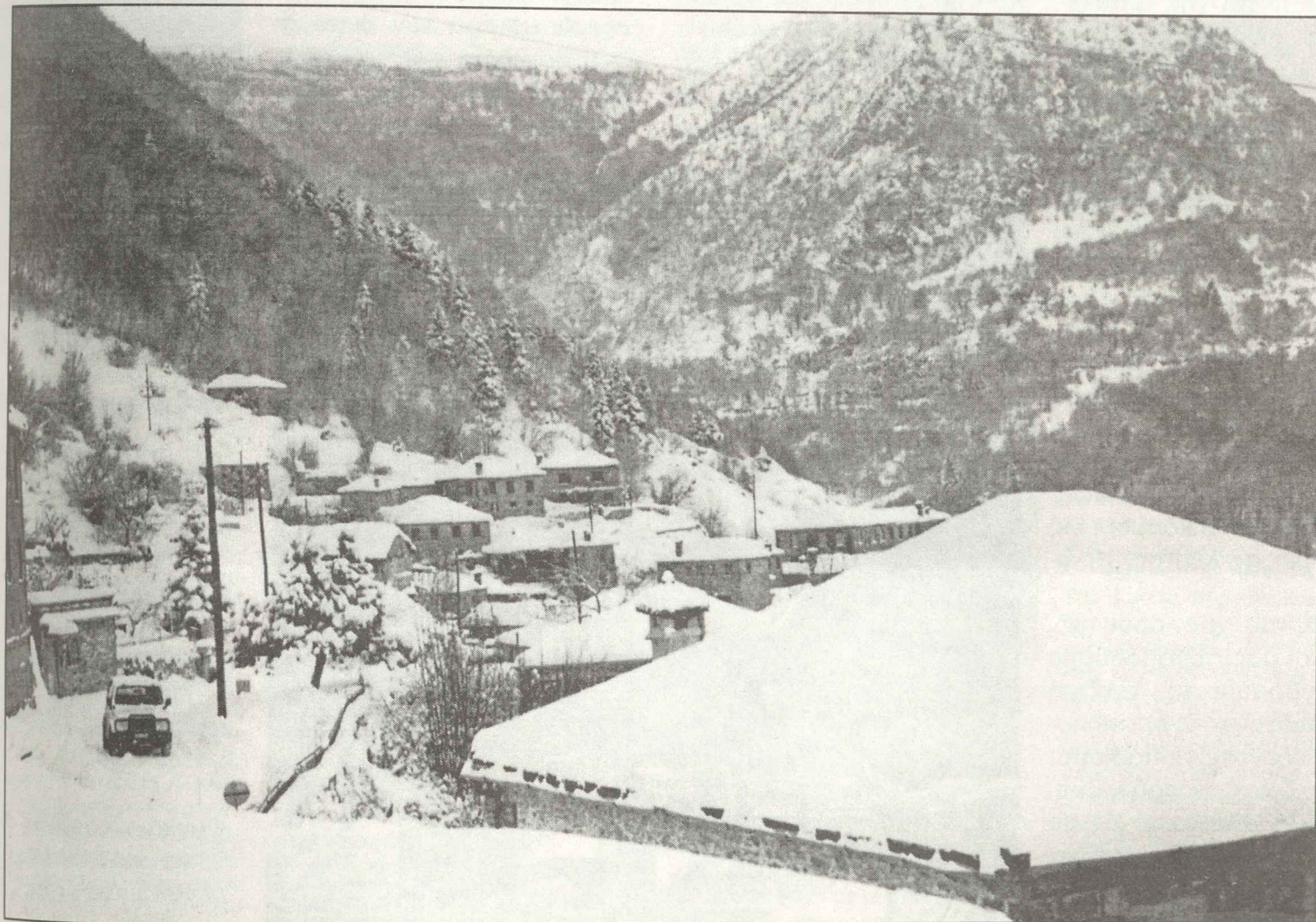
ΤΟ ΖΑΓΟΡΙΜΑΣ



ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ
ΙΣΤΟΡΙΚΗΣ & ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΖΑΓΟΡΙΟΥ

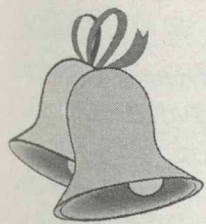
Σίνα 4, 454 44 ΙΩΑΝΝΙΝΑ, Τηλ.: 0651-74000 ΦΑΞ: 0651-79286

ΕΤΟΣ ΚΓ΄
ΑΡ. ΦΥΛΛΟΥ 284
ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ
2001



Το Δ.Σ. της ΙΛΕΖ και η Συντ. Επιτροπή του περιοδικού,
εύχονται για τα χωριά μας προκοπή και αναδημιουργική πορεία
Σ' όλους τους Ζαγορίσιους:

- ❄ Καλά Χριστούγεννα
- ❄ Καλές Γιορτές
- ❄ Ευτυχισμένο το 2002



ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ

Την Κυριακή 27 Ιανουαρίου και ώρα 11 π.μ. «Το ΖΑΓΟΡΙΜΑΣ» (Μηνιαία έκδοση της ΙΛΕΖ), θα κόψει τη βασιλόπιτα στο κέντρο «ΛΙΘΑΡΗΣΙΑ».
Το Δ.Σ. της ΙΛΕΖ καλεί όλους τους Ζαγορίσιους να τιμήσουν την εκδήλωση.

ΧΡΟΝΟΓΡΑΦΗΜΑ

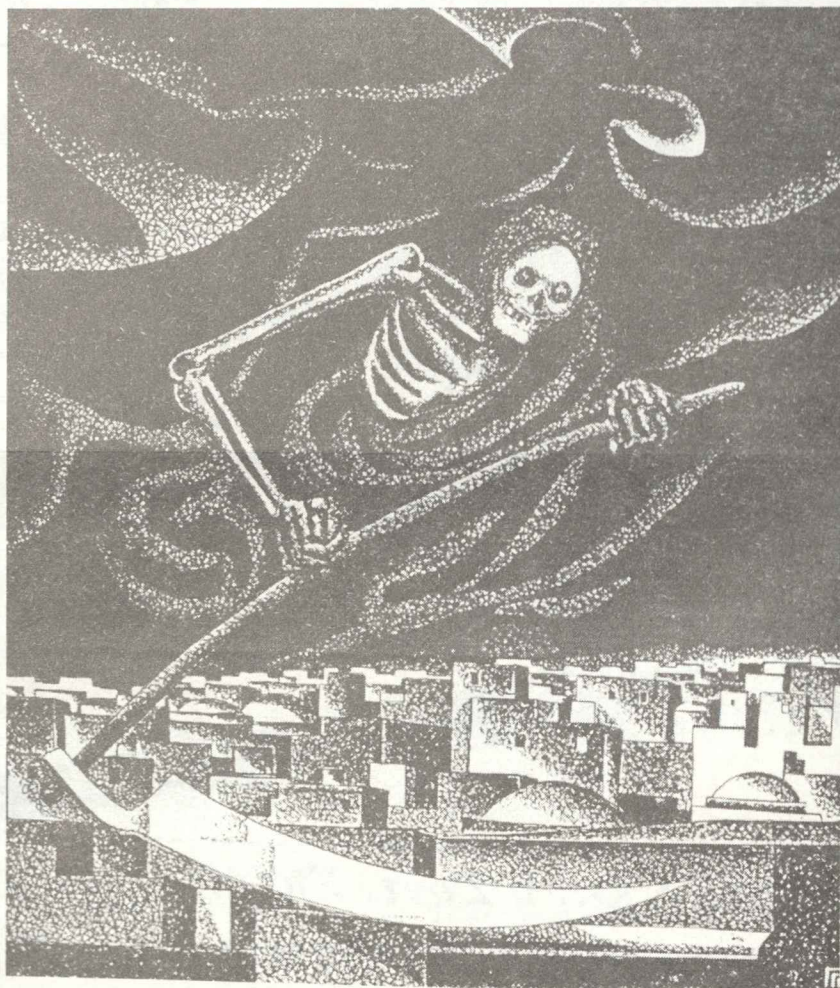
...«ΚΑΙ ΕΠΙ ΓΗΣ ΕΙΡΗΝΗ...»

Όραμα και, «εκ βαθέων», ευχή του κόσμου το «**επί γης Ειρήνη**» αυτές τις μέρες όπως κάθε χρόνο, όπως αιώνες τώρα. Και το όραμα άπιαστο. Και «**επί γης ...πόλεμος**» και χιλιάδες οι νεκροί παντού και στην ίδια τη Βηθλεέμ, τον τόπο της γέννησης του Θεανθρώπου το αίμα ρέει καθημερινά και ασταμάτητα. Και σκέφτεσαι, μήπως μάταια σταυρώθηκε Εκείνος, που τη Γέννησή Του γιορτάζουν κάθε χρόνο όλοι οι άνθρωποι «καλής θέλησης», αλλά και όλοι της γης οι σταυρωτήδες και Φαρισαίοι, που δεν έπαψαν ποτέ να διαφεντεύουν τον κόσμο. Κι ο Πόλεμος συνεχίζει να σφάζει τα παιδιά του κόσμου, ως άλλος, πιο ανελέητος, Ηρώδης.

Αυτές τις χρονιές μέρες, όλοι μας προσπαθούμε να ξαναβρούμε την παιδική μας αθωότητα. Προσπαθούμε διαβάζοντας Παπαδιαμάντη, γυρίζοντας νοερά και νοσταλγικά σ' άλλες εποχές πιο τρυφερές, πιο αγνές, λιγότερο εγωιστικές, εποχές πιο ανθρώπινες. Να... έτσι όπως τις θυμάται η αγαπητή Ελένη το «**Χριστουγεννιάτικό της**», για να ξεφύγουμε, λίγο, από μια πραγματικότητα τόσο...αντιχριστιανική, τόσο αντιανθρώπινη. Δύσκολο, όμως. Η σημερινή πραγματικότητα, σε εξουθενώνει. Οι χαρμόσυνες καμπανοκρουσίες κι οι ψαλμοί χάνονται μέσα στον ορυμαγδό των βομβαρδισμών και του πολέμου. Και σ' αυτόν τον ορυμαγδό, πρώτα τραγικά κι αθώα θύματα τα παιδιά. Χιλιάδες τα σκοτωμένα, χιλιάδες τα σκατεμένα. Ένα ρεπορτάζ από τη μακρινή Καμπούλ (τραγικά επίκαιρο, σήμερα) έδειχνε κι έλεγε πως, στη χώ-

ρα αυτή η μόνη...ανθρώπινη βιοτεχνία είναι εκείνη που κατασκευάζει ξύλινα παιδικά πόδια, για τα χιλιάδες θύματα των ναρκών, που οι μεγάλοι (χριστιανοί και Ισλαμιστές) φύτεψαν απ' άκρου σ' άκρο στην άγονη αυτή χώρα. Βλέποντάς τα να θέλουν να παίξουν, έτσι με κουτσουρε-

μπαίνει στην Τάξη στηριγμένος, άβουλα, στις ξύλινες πατερίτσες και με μια θλίψη, αβάσταχτη, στα μάτια. Ήταν σαν να μπήκε στην αίθουσα ίδιος ο πόλεμος τη μέρα εκείνη. Κι ύστερα τον θυμάμαι στα παιχνίδια μας να κάνει τον τερματοφύλακα, προσπαθώντας ν' αποκρούσει τη



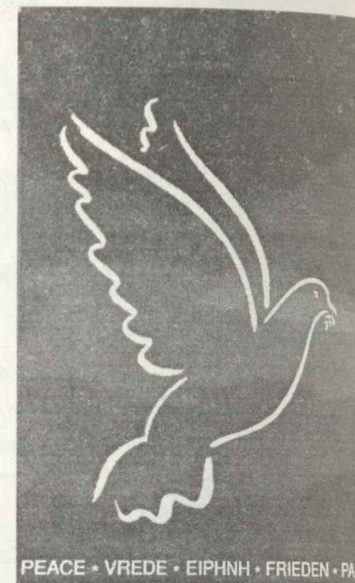
Βλέπω το θάνατο που το δρεπάνι γύρω κυκλοτερά στριφογυρνά.

(Δ. Σολωμός)

μένα πόδια, συνειρμικά μου ήρθε η εικόνα του συμμαθητή και χωριανού μου Τάκη, που την άνοιξη του μακρινού 1941 μια Γερμανική βόμβα εκεί στο Καπάκι στον κάτω κάμπο μας, τούκοψε το ένα του πόδι, σαν πράσο ψηλά, στο μηρό. Κι ήταν μόνο δέκα χρονών! Θυμάμαι τη βουβή μάρα που έπεσε σ' όλο το Σχολείο, όταν το είδαμε να

μπάλα με τις πατερίτσες. Για το παιδί που δεν μπορεί να παίξει, είναι ένας καθημερινός θάνατος, μια καθημερινή Σταύρωση!

Κι ύστερα, συνειρμικά πάντα, θυμήθηκα το συγκλονιστικό μου όνειρο (όπως κι όλο το χωριό) εκείνο το καλοκαίρι του 1955, όταν δυο φτωχά αδερφάκια, παίζοντας με μια χειροβομβίδα,



κατάλοιπο του εμφύλιου κομματιάστηκαν εκεί στην αυλή του σπιτιού τους.

Έτσι τα μοιρολόγησα τότε, μ' αυτούς τους εφηβικούς στίχους, που βρήκα ανακατεύοντας παλιά χαρτιά μου.

ΣΤΑ ΣΚΟΤΩΜΕΝΑ ΠΑΙΔΙΑ

Μικρά βλαστάρια, φυτρωμένα μεσ' τη φτώχεια, παραδερμένα απ' της ανέχειας τον καιρό. Σκελετωμένα, αναιμικά, χωρίς παιχνίδια, πεθάνετε, παιζογελώντας με τον κεραυνό.

Φτωχά αδερφάκια, στερημένα από τον κόσμο, μεγαλωμένα δίχως δώρα και χαρές.

Ερχόταν κι έφευγε για σας, χωρίς το γέλιο ο Ασπρομάλλης Αϊ-Βασίλης τις Πρωτοχρονιές.

Μικρά αγγελούδια, για ένα δώρο διψασμένα. Ψάχνοντας βρήκατε το σίδερο το φονικό και κρυφοπαίζοντας μαζί του, ευτυχισμένα αγκαλιασμένα φύγατε στον ουρανό.

Κ. Σουδενά 1955

Καλές Γιορτές και με ελπίδα, πάντα, την «**Επί γης Ειρήνη**»...

Β. Τζιβάς

Χριστουγεννιάτικο

όταν μετρούσε και της μιλούσε μεπερδευόνταν.

— Ούι άχαρ' αλάθωσα κι θα το ελώσω το προπόδ', τότε θα σκο- λασ' το σκαμένο;

Κι ο παπς αποκρίνονταν:

— Αφ' σ' τ' πατούνα μωρ' Θέα και κρίν' τς κουπέλας π'όρθε κι μας γέμισ' του σπίτ'...

Απαραίτητος ο καφές μονάτος και καθαρίσιος «μσός κι μσός» για να πορεύει.

Ξύλα χοντρά, κούτσουρα και κουτσιομστά, δαδί για προσάνα- μα, τσάνκα (λεπτά ξύλα) και πουρ- νάρια τουφωτά η ξλοθήκη ως επά- νω.

Δίπλα στα καρδάρια ο τενεκές με το λάδι, οι τραμζάνες με το κρασί και το τσίπουρο και παρα- πέρα ο τενεκές με το πετρόλαδο για τις λάμπες αλλά και για τρίψι- μο στις πλάτες και στη μέση. Φύ- λαγαν ακόμα σε μια σακούλα δια- λεχτό καλαμπόκι για προυτσιαλέ- κους (παπαδίτσες).

Τις έβαζαν μέσα στο μακρου- λό μαύρο κυλινδρικό τηγάνι που έψεναν τον καφέ.

Η μύτη ακουμπούσε στην πυ- ρροστιά και καθώς γύριζε αργά α- γά οι σπόροι ζεσταίνονταν και πρως πρως έσκαγαν κι έλαμπαν τα παιδικά μάτια καθώς η μάνα τα μοίραζε στις λιμπούσιες και τα πα- σπάλιζε με ζάχαρη ή αλάτι.

Ο καιρός ήταν άστατος. Πότε έβρεχε και πότε έπεφτε ένα νερό- χινο που σε περόνιαζε, κι άλλες βραδιές την παράξενη σιγαλιά, την απόλυτη ησυχία της νύχτας διαδέχονταν ένα πουπουλένιο αφράτο κάτασπρο πάπλωμα που ωραιοποιούσε και τις μεγαλύτε- ρες ασχήμιες.

Οι δρόμοι ήταν γεμάτοι νερο- πάπουλες κι όλοι κυκλοφορούσαν με λαστιχένιες γαλότσες, μέσα έξω, για να «σιάσουν» τα ζώα που ήταν στην χειρότερη εποχή τους στο «γέννο».

Το αχούρι με τα γίδια ήταν πί- σω από το ματζάρο κι έμπαινες από διπλανή πόρτα.

Εκεί ο παπς είχε χωρίσματα με πασάλους από κέδρο κι αυτοσχέ- δια πόρτα που κρατιόταν με δυο τρία κομμάτια πετσι απόπαλιό κα- πίστρι κι έκλεινε με ξύλινο μάντα- λο. Έτσι έφτιαχνε «τσάρκους» για τα κατσίκια και τα τραγιά.

Όταν τα ζώα γεννούσαν έξω τα κατσίκια τα έφερνε ο τζιομπά- νος και τον φιλευαν.

Αν ήταν πολλά και το κοπάδι ήταν κοντά σφύριζε και φώναζε τα ονόματα νάρθουν να τα πάρουν.

Τα βράδια καθώς ξύνονταν οι γίδες ακούγονταν τα κουδούνια μεσ' τον ύπνο. Ο παπς είχε το νου του μην ακούσει να βελλάζει αλλι- ωτικά καμιά γίδα και της ήρθε η ώρα να γεννήσει.

Βέβαια τις κοιτούσε κάθε μέρα για να δει αν «κατέβασαν» κι ήταν

ετοιμόγεννες.

Έβαζε τότε τις γαλότσες, μια κατσιούλα και με το χειροκάντλο πήγαινε στο αχούρι.

Η μάκω σηκώνονταν κι αυτή από το στρώμα όχι όμως για να πάει όσω τα μεσάνυχτα γιατί ήταν ντελικάτη από τις πολλές αγκα- στριές (οχτώ αγόρια γέννησε). Συμπούσε τα ξύλα στο τζάκι κι έβαινε το τσίγκινο τόνι (κύπελο) τ' παπ με κρασί και καρτερούσε. Πολλές φορές ανάπιανε το προ- ζύμι στο μεσιό στρώμα καρτερώ- ντας και καθώς ήταν φιλάσθενη κουραζόταν από την προσπάθεια κι έβαινε από το στόμα της ένας θόρυβος σαν σφύριγμα, κι εμένα μου άρεσε να τ' ακούω... γιατί δεν ήξερα ότι η μάκω «είχε καρδιά»...



Θυμάμαι τώρα με περίσια τρυ- φερότητα ν' ανοίγει η πόρτα και στο μισόφως της λάμπας με το κα- πνισμένο γυαλί να προβάλλει το σκαμένο πρόσωπο τ' Παπ' κατα- κόκκινο με μάτια να λάμπουν με το κατσίκι τυλιγμένο σε μια ποδιά.

Βρεγμένο κι λερωμένο ακόμα τ' ακουμπούσε σε μια τζάκα (δακί) παραστιάς και το χάιδευε και το ζεσταίνε η μάκω ώπου συνέρχο- νταν αυτό κι έστεκε στα τρεμάμε- να ποδαράκια του.

Τότε έβγαζε το κεφάλι απ' το πάπλωμα και κοιτούσε με λατρεία την καινούργια ζωή που προσπα- θούσε να ορθοποδήσει, ενώ τα ματάκια γιαλιστέρα κι απορημένα έπεφταν μια σ' εμένα, μια στον πάπ' που ζέστανε τα κακαλασμέ- να χέρια και στέγνωσε τις βροχί- νες πατούρες και μια στη μάκω που τ'όλιαζε στη φωτιά κρατώ- ντας με τρυφεράδα με το ένα χέρι τα μπροστινά και με το άλλο τα πι- σινά πόδια, αλλά και στις φλόγες που παλινδίδαν στο τζάκι.

Πρώτα βήματα στη ζωή και στον κόσμο.

— «Κοπέλα είνι Λένκω άσπρ' κι όμορφ' σαν ισόνα»! Οι παπούδες μου είχαν ξεχω- ριστή αδυναμία στα κορίτσια, αφού είχαν μόνο «πιδιά». Όταν ζωήρευε καλά χοροπη- δούσε στο σάισμα (χοντρό στρω- σίδι) κι έκανε να βυζάζει το δάχτυ- λο που του έβαζε η μάκω στο στό- μα.

Αφού συνέρχονταν κι ο παπς με το ζεστό κρασί, που πήγαινε στη μάνα του να «τραβήξει» το πρωτόγαλα και για να μη «βλιάζ» και για να μη της πρηστούν τα μα- στάρια και χάσει το γάλα.

Ύστερα έβανε το κατσίκι στον τσάρκο κι άρμεγε το γάλα στο μπαγράτς.

Μ' αυτά και μ' αυτά ξημέρωνε. Η μάκω έβραζε το γάλα στο μεγα- λο βαθύ τηγάνι, αυτό έπηξε και γί- νονταν «Κλιάστρα» το καλύτερο υλικό για πίτα Χριστουγεννιάτικη.

Ο «γέννος» ήταν περίσια και κουραστική εποχή μέσα στο με- σοχειμώνα, ήταν όμως και χαρά να βλέπεις να μεγαλώνει το κοπά- δι, να εξασφαλίζεις το αρνί για την Πασχαλιά και να χορταίνει όλη η οικογένεια το πρωί γαλότρυφα με γίδινο γάλα.

Δεν έχουμι κι πολλά αυγά, δεν γεννούν κι ψόφιες, δεν χαλέβς δυο δανκά απ' την Πηνελόπη, Λέν- κω;

Η νουνά μου η Πηνελόπη με τις δυο άξιες θυγατέρες της την Ολυ- μπία και την Φημία είχαν πάντα αυ- γά.

«Δεν θέλω να μ' τα φερς σχήμ, στα δίνω να φας εσύ που είσι αδύ- νατ' απ' τα γράμματα.

Η Χστούφουρίνα παραπάνω είχε κι αυτή κότες αλλά είχε με- γάλ' «φαμπλιά».

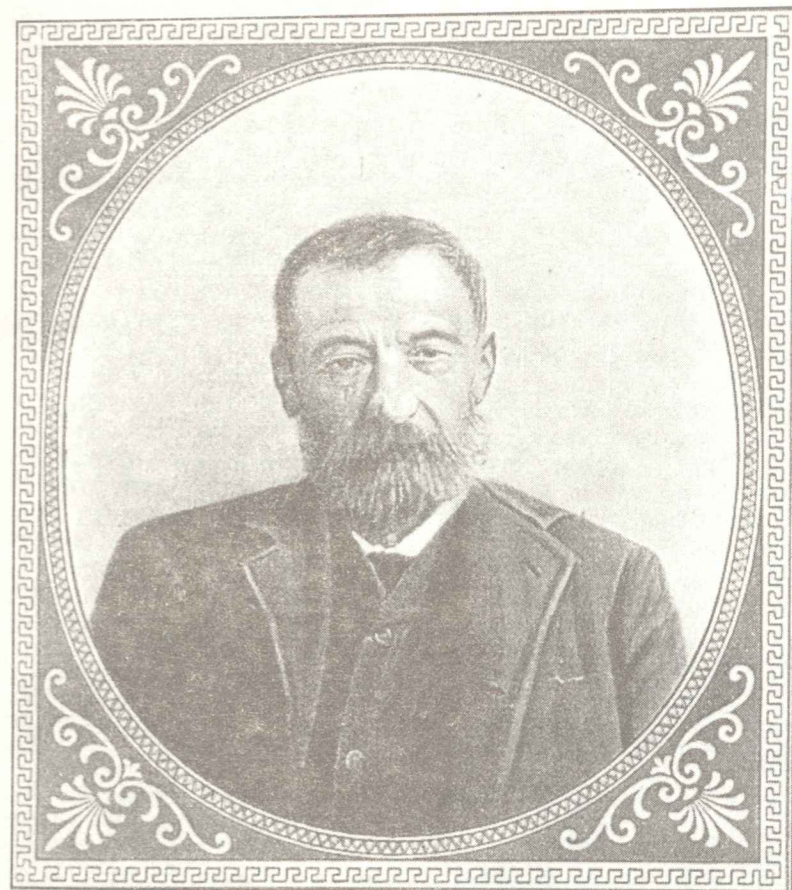
Βέβαια αγαπημένο φαγητό της μάκω, της μάνας και της πε- θεράς μου και — τώρα που το κα- λοστοχάζομαι — όλων των γυναι- κών και ποτέ των ανδρών ήταν η κρασότρυφα.

Ίσως γιατί ήταν εύκολη, αφού δεν χρειάζονταν παρά λίγο ζεστό νερό στη λίμπα, ανάλογο κρασί 2-3 κουταλιές ζάχαρη κι όσες κόρες από ψωμί έμεναν στο κανίστρι, ή γιατί το κρασί τις στυλώνε από τις πολλές δουλειές, το κρύο και τη η- στεία και χρωμάτιζε τα χλωμά και ταλαιπωρημένα μάγουλα.

Άλλες φορές κρατούσαν λίγο ζυμάρι από το ψωμί το έστρωναν λεπτό στρώμα στο ταψί, ραντίζαν με λάδι, πασπαλίζουν με ζάχαρη κι αυτή ήταν πίτα «αναπιασμένη».

Έφτιαχναν επίσης σοδόκλου- ρα. Έβαζαν στη μέση στο αλεύρι «μια μύτη άλας ένα πλόχερο (χού- φτα) ζάχαρ, ένα κουτάλι σοδά λι- μένη σε χλιό γινό κι λαδ». Το ζύ- μωναν πολύ καλά και τόβαναν στο ταψί σε μακρόστενα κομμάτια που τα κεντούσαν με το πηρούνι με διάφορα σχέδια. Αυτή ήταν και φαί και προσφαί και γλυκό σαρα- κοστάσιο.

Μέσα σ' αυτή την ατμόσφαιρα τη γιορτινή, την αλλοτινή, του μυαλού μου, με χιονάκι και γέννες και βελάσματα και κλισιότροπες και μυρωδιές, από σόκα και κλου- ρες και κρασότρυφες καρτερώ κι εγώ σαν τους παππούδες μου, γιαγιά τώρα πια, τα φετεινά Χρι- στουγεννα, το πρώτο μου εγγόνι, από τα ξένα, το Γιώργο, μ' ολάνοι- χτη αγκαλιά.



Το 2001 καθιερώθηκε ως Έτος Αλέξανδρου Παπαδιαμάντη, 150 χρόνια από τη γέννησή του και 90 από το θάνατό του.

Τον μεγάλο Σκιαθίτη, τιμά το περιοδικό μας με ένα από τα περίφημα εορταστικά διηγήματά του.

Το έργο του Παπαδιαμάντη (σήμερα που λιγοστεύει η Ελληνομάθεια και ζούμε τις αναθυμιάσεις ενός κόσμου κίβδηλου και αγοραίου), γεμάτο ομορφιά και ποίηση, γίνεται ένα «Κοσμικό Ευαγγέλιο», όπως είπαν.

Πρωτοχρονιάτικα Διηγήματα

Ο Έρωτας στα Χιόνια

Καρδιά του χειμῶνος. Χριστούγεννα, Ἄης Βασίλης, Φῶτα.

Καὶ αὐτὸς ἐσηκῶνε τὸ πρωῒ, ἐρριπτεν εἰς τοὺς ὤμους τὴν παλιὰν πατατούκα του, τὸ μόνο ρούχο ὅπου ἐσώζετο ἀκόμη ἀπὸ τοὺς πρὸ τῆς δυστυχίας του χρόνους καὶ κατήρχετο εἰς τὴν παραθαλάσσιον ἀγορὰν, μορμυρίζων, ἐνῶ κατέβαιναν ἀπὸ τὸ παλαιὸν μισογκρεμισμένον σπίτι, μὲ τρόπον ὥστε νὰ τὸν ἀκούη ἡ γειτόνισσα.

— Σεβντὰς εἶν' αὐτὸς, δὲν εἶναι τσορβάς... ἔρωνας εἶναι, δὲν εἶναι γέροντας.

Τὸ ἔλεγε τὸσον συχνά, ὥστε ὅλες οἱ γειτονοπούλες ὅπου τὸν ἤκουαν, τοῦ τὸ ἐκόλλησαν ὡς παρασοῦκλι... «Ὁ μπαρμπα - Γιαννιὸς ὁ Ἐρωνας».

Διότι δὲν ἦτο πλέον νέος, οὔτε εὐμορφος οὔτε ἀσπρα εἶχεν. Ὅλα αὐτὰ τὰ εἶχε φθεῖρει πρὸ χρόνων πολλῶν, μαζὶ μὲ τὸ καράβι, εἰς τὴν θάλασσαν, εἰς τὴν Μασσαλίαν.

Εἶχεν ἀρχίσει τὸ στάδιόν του μὲ αὐτὴν τὴν πατατούκα, ὅταν ἐπρωτομπαρκάρεισε αὐτῆς εἰς τὴν βομβάρδα τοῦ ἐξαδέλφου του. Εἶχεν ἀποκτήσει, ἀπὸ τὰ μερδικὰ του, ὅσα ἐλάμβανεν ἀπὸ τὰ ταξίδια, μετοχὴν ἐπὶ τοῦ πλοίου, εἶτα εἶχεν ἀποκτήσει πλοῖον ἰδικόν του καὶ εἶχε κάμει καλὰ ταξίδια. Εἶχε φορέσει ἀγγλικὲς τσόχες, βελούδινα γελέκα, ψηλὰ καπέλλα, εἶχε κρεμάσει καδένες χρυσὲς μὲ ὠρολόγια· εἶχεν ἀποκτήσει χρήματα. Ἀλλὰ τὰ ἔφαγαν ὅλα ἐγκαίρως μὲ τὰς Φρύνας εἰς τὴν Μασσαλίαν, καὶ ἄλλο δὲν τοῦ ἔμεινεν, εἰμὴ ἡ παλιὰ πατατούκα, τὴν ὁποίαν ἐφόρει πεταχτὴν ἐπ' ὤμων, ἐνῶ κατέβαινε τὸ πρωῒ εἰς τὴν παραλίαν, διὰ νὰ μπαρκάρῃ σύντροφος μὲ καμμίαν βρατσέραν εἰς μικρὸν ναῦλον, ἢ διὰ νὰ πάγῃ μὲ ξένην βάρκαν νὰ βγάλῃ κανένα χταπόδι ἐντὸς τοῦ λιμένος.

Κανέναν δὲν εἶχε εἰς τὸν κόσμον, ἦτον ἐρημος. Εἶχε νυμφευθῇ, καὶ εἶχε χηρεῦσει· εἶχεν ἀποκτήσει τέκνον, καὶ εἶχεν ἀτεκνωθῇ.

Καὶ ἀργὰ τὸ βράδυ, τὴν νύκτα, τὰ μεσάνυχτα, ἀφοῦ ἔπινεν

ὀλίγα ποτήρια διὰ νὰ ξεχάσῃ ἢ νὰ ξεσταθῇ, ἐπανήρχετο εἰς τὸ παλιόσπιτο τὸ μισογκρεμισμένον, ἐκχύνων εἰς τὰ τραγούδια τὸν πόνον του:

Σοκάκι μου μακρὺ - στενὸ μὲ τὴν κατεβασιά σου
κάμε κι' ἐμένα γείτονα μὲ τὴν γειτόνισσά σου.

Ἄλλοτε παραπονούμενος εὐθύμως.

Γειτόνισσα, γειτόνισσα, πολυλογοῦ καὶ ψεύτρα,
δὲν εἶπες μιά φορὰ κι' ἐσύ, Γιαννιό μου ἔλα μέσα.

Χειμῶν βαρὺς, ἐπὶ ἡμέρας ὁ οὐρανὸς κλειστός. Ἐπάνω εἰς τὰ βουνὰ χιόνες, κάτω εἰς τὸν κάμπον χιονόνερον. Ἡ πρωῒ ἐνθιμίζε τὸ δημῶδες:

Βρέχει, βρέχει καὶ χιονίζει,
κι' ὁ παπὰς χειρομυλίζει.

Δὲν ἔχειρομύλιζεν ὁ παπὰς, ἔχειρομύλιζεν ἡ γειτόνισσα, ἡ πολυλογοῦ καὶ ψεύτρα τοῦ ἄσματος τοῦ μπαρμπα - Γιαννιό. Διότι τοιοῦτον πρᾶγμα ἦτο· μυλωνοῦ, ἐργαζομένη μὲ τὴν χεῖρα, γριζουσα τὸν χειρόμυλον. Σημειώσατε, ὅτι, τὸν καιρὸν ἐκεῖνον, τὸ ἀρχοντολόγι τοῦ τόπου, τὸ εἶχεν εἰς κακὸν του νὰ φάγῃ ψωμί ζυμωμένον μὲ ἄλευρον ἀπὸ νερόμυλον... ἢ ἀνεμόμυλον, κι' ἐπρωτὶμα τὸ διὰ χειρομύλου ἀλεσμένον.

Καὶ εἶχε πελατεῖαν μεγάλην ἡ πολυλογοῦ. Ἐγυάλιζεν, εἶχε μάτια μεγάλα, εἶχε βερνίκι εἰς τὰ μάγουλά της. Εἶχεν ἕνα ἄνδρα, τέσσαρα παιδιά, κι' ἕνα γαϊδουράκι μικρὸν διὰ νὰ κουβαλᾷ τὰ ἀλέσματα. Ὅλα τὰ ἀγαποῦσε, τὸν ἄνδρα της, τὰ παιδιά της, τὸ γαϊδουράκι της. Μόνον τὸ μπαρμπα-Γιαννιὸν δὲν ἀγαποῦσε.

Ποῖος νὰ τὸν ἀγαπήσῃ αὐτόν; Ἦτο ἔρημος εἰς τὸν κόσμον.

Καὶ εἶχε πέσει εἰς τὸν ἔρωτα, μὲ τὴν γειτόνισσα τὴν πολυλογοῦ, διὰ νὰ ξεχάσῃ τὸ καράβι του, τὰς Λαῖδας τῆς Μασσαλίας, τὴν θάλασσαν καὶ τὰ κύματά της, τὰ βάσανά του, τὰς ἀσωτείας του, τὴν γυναῖκα του, τὸ παιδί του. Καὶ εἶχε πέσει εἰς τὸ κρασί, διὰ νὰ ξεχάσῃ τὴν γειτόνισσαν.

Συχνά, ὅταν ἐπανήρχετο τὸ βράδυ, νύκτα μεσάνυχτα καὶ ἡ σκιά του μακρά, ὑψηλή, λιγνή, μὲ τὴν πατατούκα φεύγουσαν καὶ γλυτοποῦσαν ἀπὸ τοὺς ὤμους του, προέκυπτεν εἰς τὸν μακρὸν στενὸν δρομίσκον, καὶ αἱ νιφάδες, μυῖαι λευκαί, τολύπαι βάμβακος, ἐφέροντοσ τροβιλιδὸν εἰς τὸν ἀέρα καὶ ἐπιπτον εἰς τὴν γῆν, καὶ ἔβλεπε τὸ βουνὸν ν' ἀσπρίζῃ εἰς τὸ σκότος, ἔβλεπε τὸ παρὰθυρον τῆς γειτόνισσας κλειστὸν, βωβόν, καὶ τὸν φεγγίτην νὰ λάμπῃ θαμβά, θολά, καὶ ἦκουε τὸν χειρόμυλον νὰ τρίζῃ ἀκόμη, καὶ ὁ χειρόμυλος ἔπαινε καὶ ἦκουε τὴν γλώσσαν της ν' ἀλέθῃ κι' ἐνθυμείτο τὸν ἄνδρα της, τὰ παιδιά της, τὸ γαϊδουράκι της, ὅπου αὐτὴ ὅλα τὰ ἀγαποῦσε, ἐνῶ αὐτὸν δὲν ἐγύριζε μᾶτι νὰ τὸν ἰδῇ, ἐκαπνίζετο ὅπως τὸ μελίσσι, ἐφλομνέτο ὅπως τὸ χταπόδι, καὶ παρεδίετο εἰς σκέψεις φιλοσοφικὰς καὶ εἰς ποιητικὰς εἰκόνας.

— Νὰ εἶχεν ὁ ἔρωτας σαῖττες... νὰ εἶχε βρόχια... νὰ εἶχε φωτιές... Νὰ τρυποῦσε μὲ τὶς σαῖττες του τὰ παραθύρια... νὰ ζέσταινε τὶς καρδιές... νὰ ἔσπινε τὰ βρόχια του ἀπάνω στὰ χιόνια... Ἐνας γερο - Φερετζέλης πιάνει μὲ τὶς θηλειές του χιλιάδες κοτσούφια.

Ἐναντίζετο τὸν ἔρωτα ὡς ἕνα εἶδος γερο-Φερετζέλη, ὅστις νὰ διημερεύῃ πέραν, εἰς τὸν ὑψηλόν, πευκόσκιον λόφον, καὶ ν' ἀσπρίζῃ εἰς τὸ νὰ στήνῃ βρόχια ἐπάνω εἰς τὰ χιόνια, διὰ νὰ συλλάβῃ τὶς ἀθῶες καρδιές ὡς μωπαγαυμένα κοτσούφια, τὰ ὁποῖα ψάχνουν εἰς μάτην διὰ ν' ἀνακαλύψουν τελευταῖαν τινὰ χαμάδα, μείνασαν εἰς τὸν αἰῶνα. Ἐξέλιπον οἱ μικροὶ μακρουλοὶ καπνοὶ ἀπὸ τὰς ἀγριελαῖας, εἰς τὸ βουνὸν τοῦ Βαραντᾶ, ἐξέλιπον τὰ μύρτα ἀπὸ τὰς εὐδαίς μυρσίνας εἰς τῆς Μαμοῦς τὸ ρέμμα, καὶ τώρα τὰ κοτσινάκια τὰ λάλα, μὲ τὸ ἀπαρὸν πτέρωμα, οἱ κηροῦται οἱ γλυκεῖς, καὶ αἱ κίχλαι αἱ εὐθυμοὶ πίπτουσι θύματα τῆς θηλειᾶς τοῦ γερο-Φερετζέλη.

Τὴν ἄλλην βραδυὰν ἐπανήρχετο ὄχι πολὺ ἀνοβαρῆς, ἔρριπτε βλέμα εἰς τὰ παρὰθυρα τῆς Πολυλογοῦς, ὕψωνε τοὺς ὤμους, κι' ἐμωμύριζεν.

— Ἐνας Θεὸς θὰ μᾶς κρίνῃ... κι' ἕνας θάνατος θὰ μᾶς ξεχωρίσῃ. Καὶ εἶτα, μετὰ στεναγμοῦ, προσέθετε.

— Κι' ἕνα κοιμητήρι θὰ μᾶς σμίξῃ.

Ἀλλὰ δὲν ἠμποροῦσε πρὶν ἀπέλθῃ νὰ κοιμηθῇ, νὰ μὴν ὑποψάλῃ τὸ σὴνθεδες ἀσμάτιον.

Σοκάκι μου μακρὺ - στενὸ μὲ τὴν κατεβασιά σου,
κάμε κι' ἐμένα γείτονα μὲ τὴν γειτόνισσά σου.

Τὴν ἄλλην βραδυὰν ἡ χιών εἶχε στρωθῇ σινδὼν εἰς ὅλον τὸν μακρὸν στενὸν δρομίσκον.

— Ἀσπρο σινδόνι... νὰ μᾶς ἀσπρίσῃ ὅλοςν τὸ μᾶτι τοῦ Θεοῦ... νὰ μᾶς ἀσπρίσῃ τὰ σωθικά μας... νὰ μὴν ἔχουμε κακὴ καρδιά μέσα μας.

Ἐναντίζετο ἀμυδρὸς μίαν εἰκόνα, μίαν ὄπασίαν, ἐν ξυπνητὸν ὄψεσιν. Ὡς ἡ χιών νὰ ἰσοπεδώσῃ καὶ ν' ἀσπρίσῃ ὅλα τὰ πράγματα, ὅλας τὰς ἀμαρτίας, ὅλα τὰ περασμένα: Τὸ καράβι, τὴν θάλασσαν, τὰ ψηλὰ καπέλλα, τὰ ὠρολόγια, τὰς ἀλύσεις τὰς χρυσὰς, καὶ τὰς ἀλύσεις τὰς σιδηρᾶς, τὰς πόρνους τῆς Μασσαλίας, τὴν ἀκατεῖαν, τὴν δυστυχίαν, τὰ ναυάγια, νὰ τὰ σκεπάσῃ, νὰ τὰ ἐξαλείψῃ, νὰ τὰ σαβανώσῃ καὶ φραγκισθῶν ὅλα γυμνά καὶ ἐξεργημένα, καὶ ὡς ἐξ ὀργάνων καὶ φραγκισθῶν χορῶν ἐξερχόμενα εἰς τὸ ὄμμα τοῦ Κριτοῦ, τοῦ Παλαίου Ἡμερῶν, τοῦ Τρισσίου. Ν' ἀσπρίσῃ καὶ νὰ σαβανώσῃ τὸν δρομίσκον τὸ μακρὸν καὶ τὸν στενὸν μὲ τὴν κατεβασίαν του καὶ μὲ τὴν δυσωδίαν του, καὶ τὸν οἰκίσκον, τὸν παλαιὸν καὶ καταρρέοντα, καὶ τὴν πατατούκα, τὴν λαβὴν καὶ κουρελιασμένην. Νὰ σαβανώσῃ καὶ νὰ σκεπάσῃ τὴν γειτόνισσαν τὴν Πολυλογοῦ καὶ ψεύτραν καὶ τὸν χειρόμυλόν της

καὶ τὴν φιλοφροσύνην της, τὴν ψευτοπολιτικὴν της, τὴν φλυαρίαν της, καὶ τὸ γυάλισμά της, τὸ βερνίκι καὶ τὸ κοκκινάδι της, καὶ τὸ χαμόγελόν της, καὶ τὸν ἄνδρα της, καὶ τὰ παιδιά της καὶ τὸ γαϊδουράκι της: Ὅλα, ὅλα, νὰ τὰ καλύψῃ, νὰ τὰ ἀσπρίσῃ, νὰ τὰ ἀγνίσῃ!

Τὴν ἄλλην βραδυὰν, τὴν τελευταίαν, νύκτα μεσάνυχτα, ἐπανήλθεν μεθυμένος πλείοτερον παρὰ ποτέ.

Δὲν ἔστεικε πλέον εἰς τὰ πόδια του, δὲν ἐκινεῖτο, οὐδ' ἀνέπνεε πλέον.

Χειμῶν βαρὺς, οἰκία καταρρέουσα, καρδιά ρημασμένη. Μοναξία, ἀνία, κόσμος βαρὺς, κακὸς, ἀνάλγητος. Ὑγεία κατεστραμμένη, σῶμα βασανισμένον, φθαρμένον, σωθικά λυωμένα. Δὲν ἠμποροῦσε πλέον νὰ ζήσῃ, νὰ αἰσθανθῇ, νὰ χαρῇ. Δὲν ἠμποροῦσε νὰ εὕρῃ παρηγορίαν, νὰ ξεσταθῇ. Ἐπὶε διὰ νὰ σταθῇ, ἐπὶε διὰ νὰ πατήσῃ, ἐπὶε διὰ νὰ γλυτοτρήσῃ. Δὲν ἐπάτει πλέον ἀσφαλῶς τὸ ἔδαφος.

Ἡῦρε τὸν δρόμον, τὸν ἀνεγνώρισεν. Ἐπιάσθη ἀπὸ τὸ ἀγκωνάρι. Ἐκλονίσθη. Ἀκούμβησε τὶς πλάτες. Ἐστήριξε τὰ πόδια. Ἐμορμύρισε.

— Νὰ εἶχαν οἱ φωτιές ἔρωτα!... Νὰ εἶχαν οἱ θηλειές χιόνια...

Δὲν ἠμποροῦσε πλέον νὰ σχηματίσῃ λογικὴν πρότασιν. Συνέχεε λέξεις καὶ ἐννοίας.

Πάλιν ἐκλονίσθη. Ἐπιάσθη ἀπὸ τὸν παραστάτην μιᾶς θύρας. Κατὰ λάθος ἤγγισε τὸ ρόπτρον. Τὸ ρόπτρον ἤχησε δυνατά.

— Ποιὸς εἶναι;

Ἦτο ἡ θύρα τῆς Πολυλογοῦς, τῆς γειτόνισσας. Εὐλογοφανῶς θὰ ἠδυνάτο τις νὰ τοῦ ἀποδώσῃ πρόθεσιν, ὅτι ἐπεχείρει ν' ἀναβῇ, καλῶς ἢ κακῶς, εἰς τὴν οἰκίαν της. Πῶς ὄχι;

Ἐπάνω ἐκινεῖντο φῶτα καὶ ἄνθρωποι. Ἰσως ἐγίνοντο ἐτοιμασίαι, Χριστούγεννα, Ἄης Βασίλης, Φῶτα, Παραμονά. Καρδιά τοῦ χειμῶνος.

— Ποιὸς εἶναι; εἶπεν πάλιν ἡ φωνή.

Τὸ παρὰθυρον ἔτριξεν. Ὁ μπαρμπα-Γιαννιὸς ἦτο ἀκριβὰς ὑπὸ τὸν ἐξώστην, ἀόρατος ἄνωθεν. Δὲν εἶναι τίποτε. Τὸ παρὰθυρον ἐκλείσθη σπασμοδικῶς. Μίαν στιγμὴν ἄς ἀργοποροῦσε!

Ὁ μπαρμπα-Γιαννιὸς ἐστηρίζετο ὀρθὸς εἰς τὸν παραστάτην. Ἐδοκίμασε νὰ εἰπῇ τὸ τραγούδι του, ἀλλ' εἰς τὸ πνεῦμά του τὸ ὑποβύχιον, τοῦ ἤρχοντο ὡς ναυάγια αἱ λέξεις:

«Γειτόνισσα, πολυλογοῦ, μακρὺ στενὸ σοκάκι...».

Μόλις ἤρθωσεν τὰς λέξεις, καὶ σχεδὸν δὲν ἠκούσθησαν. Ἐβάθυσαν εἰς τὸν βόμβον τοῦ ἀνέμου καὶ εἰς τὸν στρόβιλον τῆς χιόνος.

— Καὶ ἐγὼ σοκάκι εἶμαι, ἐμορμύρισε... ζωντανὸ σοκάκι!

Ἐξέπλῃσθη ἀπὸ τὴν λαβὴν του, ἐκλονίσθη, ἐσαφρίσθη, ἐβλινε καὶ ἔπεσεν. Ἐξέπλῃσθη ἐπὶ τῆς χιόνος καὶ κατέλαβε μὲ τὸ μακρόν του ἀνάστημα ὅλον τὸ πλάτος τοῦ μικροῦ στενοῦ δρομίσκου.

Ἀπᾶς ἐδοκίμασε νὰ σηκωθῇ καὶ εἶτα ἐναγκάσθη. Εὗρεσκε φρικτὴν ζέσθιν εἰς τὴν χιόνια.

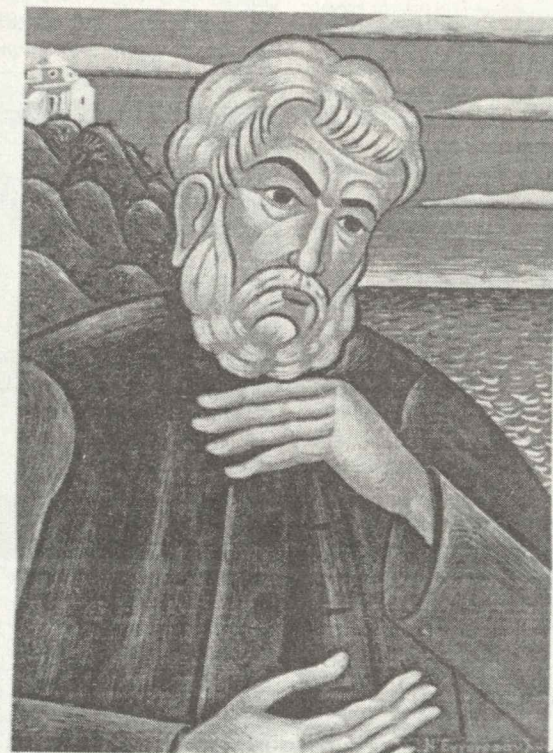
«Εἶχαν οἱ φωτιές ἔρωτα!... Εἶχαν οἱ θηλειές χιόνια!...».

Καὶ τὸ παρὰθυρον πρὸ μιᾶς στιγμῆς εἶχε κλεισθῇ. Καὶ ἂν μίαν μόνον στιγμὴν ἠγοπόρει, ὁ σύζυγος τῆς Πολυλογοῦς θὰ ἔβλεπε τὸν ἄνθρωπον νὰ πίπτῃ ἐπὶ τῆς χιόνος.

Πλὴν δὲν τὸν εἶδεν οὔτε αὐτός, οὔτε κανεὶς ἄλλος. Κι' ἐπᾶνω εἰς τὴν χιόνια ἔπεσε χιών. Καὶ ἡ χιών ἐστοιβάχθη, ἐσωρεῦθη δύο πιθαμάς, ἐκορυφώθη. Καὶ ἡ χιών ἐγινε σινδὼν, σάβανον.

Καὶ ὁ μπαρμπα-Γιαννιὸς ἀποτρίσεν ὅλος, κι' ἐκοιμήθη ὑπὸ τὴν χιόνια, διὰ νὰ μὴ παρουσιασθῇ γυμνὸς καὶ ξετραχηλισμένος, αὐτὸς καὶ ἡ ζωὴ του καὶ αἱ πράξεις του, ἐνώπιον τοῦ Κριτοῦ, τοῦ Παλαίου Ἡμερῶν, τοῦ Τρισσίου.

(Ἐφ. «Ἀκρόπολις», 4 Ἰαν. 1896)



ΑΠΟΦΕΙΣ

Για την καλύτερη τουριστική ανάπτυξη της περιοχής μας

κοντά μας, να γνωρίσουν τον πολιτισμό μας και να ζήσουν ευχάριστα με όσες οικονομικές ωφέλειες σημαίνει αυτό για το κάθε χωριό. Επιδιώξή μας γενικά θα είναι να κατορθώσουμε να παρατείνουμε το χρόνο διαμονής των τουριστών στο Ζαγόρι. Και ευτυχώς έχουμε όλες τις προϋποθέσεις γι' αυτό. Αρκεί να τις αξιοποιήσουμε. Έχουμε τα θαυμάσια βουνά και μεταβυζαντινά μοναστήρια και εκκλησίες, τα μοναδικά τοπία με τα έντονα μορφολογικά χαρακτηριστικά τους (Χαράδρα Βίκου, Δρακόλιμνη, βάραθρα και σπηλιές), τα γραφικά γεφύρια, τα γόργαυρα ποτάμια και τα παρθένα δάση μας. Ένα θαυμάσιο



Η εκκλησία των Νεγάνων.

τοπίο σε όλη του την έκταση.

Όλα αυτά χρειάζονται τη φροντίδα και το καθημερινό μας ενδιαφέρον για τη συντήρηση και αξιοποίησή τους με γνώμονα πάντα την πιστή τήρηση των κανόνων της διατήρησης στην αρχική τους μορφή με απόλυτο σεβασμό προς το περιβάλλον. Θα ήταν ολέθριο για τον τόπο μας αν αγνοήσουμε αυτές τις αρχές και από εσφαλμένες παρεμβάσεις και ενέργειες μας, μεταβάλλουμε αυτή τη μοναδικότητα της μορφής του ζαγορίσιου τοπίου, που το κατατάσσει πρώτο σε όλα τα αξιοθέατα της χώρας μας και όχι μόνο.

Άλλος ένας τομέας δραστηριότητάς μας για την ανάπτυξη του τουρισμού, είναι η αξιοποίηση της πλούσιας λαϊκής μας παράδοσης, που έχει πολλά να προσφέρει στους επισκέπτες της περιοχής μας ιδιαίτερα στους ξένους, που ενδιαφέρονται πάρα πολύ να γνωρίσουν καλύτερα τους ανθρώπους της, μέσα από τις πηγαιές εκδηλώσεις του λαϊκού μας βίου. Οι κάτοικοι των χωριών μας θα πρέπει να κατανοήσουν πως η διατήρηση των λαϊκών μας παραδόσεων στην αρχική τους μορφή δίνουν ένα ξεχωριστό τόνο, που εντυπωσιάζουν όσους με ενδιαφέρον τις παρακολουθούν.

Τέτοιες εκδηλώσεις είναι τα πανηγύρια μας, που δυστυχώς τώρα τελευταία δεν πάνε και τόσο καλά, διάφορες θρησκευτικές τελετές, τοπικοί αθλητικοί αγώνες, ομαδικά αγωνιστικά παιχνίδια, που παρουσιάζουν κάποια πρωτοτυπία (βάδην γερώντων), παραδοσιακός γάμος και άλλο ό,τι προσφέρεται να γίνει καλύτερα σε κάθε χωριό. Η αναβίωση ενός εθίμου από τα πολλά ξεχασμένα ωραία έθιμα της περιο-

χής μας, η αναπαράσταση κάποιου ιστορικού γεγονότος, η διοργάνωση τοπικών εκθέσεων με παραδοσιακά κεντήματα και παλιές φωτογραφίες και με άλλα προϊόντα της λαϊκής τέχνης είναι δυνατό να πραγματοποιηθούν στα χωριά μας.

Οι τοπικοί φορείς και ιδιαίτερα οι πολιτιστικοί σύλλογοι, μπορούν να αναλαμβάνουν τέτοιες εκδηλώσεις με πολλή προσοχή και υπευθυνότητα, χωρίς προχειρότητες και πάντα με σεβασμό στην παράδοση. Απαιτείται γι' αυτό επίπονη εργασία και μεγάλη προσπάθεια τη συμμετοχή όλων των κατοίκων και προπαντός σωστή επιλογή, γιατί οι παντός είδους εκδηλώ-

στο Μουσείο Αγάπιο Τόλη και μόνο.

Άλλο παράδειγμα το χωριό Νεγάνες με τη μεγαλόπρεπη εκκλησία τους, μνημείο μοναδικό στο Ζαγόρι αλλά και ολόκληρη την Ήπειρο. Συνενώ και Νεγανίτες προς αυτή την κατεύθυνση θα πρέπει να στρέψουν όλο το ενδιαφέρον και τις ενέργειές τους στην προβολή και αξιοποίηση του μνημείου αυτού για την περαιτέρω ανάπτυξη του τουρισμού στο χωριό τους με όλα τα αγαθά αποτελέσματα, που τούτο συνεπάγεται.

Τρίτο παράδειγμα η Μονή Ευαγγελιστρίας Άνω Πεδινών, που ύστερα από τη σωστή αξιοποίησή της και προβολή κατέστη το μοναδικό ιερό προσκύνημα στο Ζαγόρι και συνετέλεσε στην κατακόρυφη τουριστική ανάπτυξη του χωριού αυτού.

Τελευταίο παράδειγμα ανφέρω το χωριό μου το Μονοδένδρι, που προσφέρει για τη διοργάνωση εικαστικών εκθέσεων και άλλων καλλιτεχνικών εκδηλώσεων επειδή ακριβώς έχει τις απαραίτητες υποδομές και ακόμα δέχεται ένα πολύ μεγάλο αριθμό επισκεπτών καθ' όλη τη διάρκεια του έτους λόγω της άμεσης γειτνίασής του με τη Χαράδρα του Βίκου.

Θα πρέπει να παραδεχτούμε, πως αθλητικοί αγώνες (ποδόσφαιρο) δεν μπορούν να διεξαχθούν στο Μονοδένδρι ούτε ορειβάσις όπως στο Πάπικο, που διαθέτει πλήρη οργάνωση και τα κατάλληλα προς τούτο μέσα.

Τη διοργάνωση αθλητικών αγώνων ανάλειψαν εκείνα τα χωριά, που διαθέτουν τους κατάλληλους χώρους, ορα Ασπράγγελοι, Τσιπέλοβο κ.ά. και έχουν το ανάλογο ανθρώπινο δυναμικό, γιατί δεν πρέπει να ξεχνούμε πως υπάρχουν χωριά στην περιοχή μας, που το σύνολο των μνημίων κατοίκων τους δεν ξεπερνά τον αριθμό των παικτών μας ποδοσφαιρικής ομάδας. Είναι επομένως δυνατό να τελούν οποιασδήποτε μορφής αθλητικοί αγώνες εκεί; Οι διασκοπήμενοι Κονιότρες σε καμία περίπτωση δεν μπορούν να συγκριθούν με την κατηγορία εκείνων των χωριών, που στερούνται αυτού του θεού δώρου, το δάσος. Πως να το κάνουμε! Κάθε τόπος έχει την ομορφιά του, κάτι το ιδιαίτερα χαρακτηριστικό, που τον ξεχωρίζει από ένα άλλο τόπο.

Αυτό το κάτι ξεχωριστό, οφείλουν όλοι να το προβάλουν και να εντείνουν τις προσπάθειές τους ώστε ανάλογα να αξιοποιηθεί, δημιουργώντας έτσι τις κατάλληλες συνθήκες για την ανάπτυξη του τουρισμού της περιοχής τους και την απόκτηση μιας νέας πηγής ενίσχυσης του εισοδήματός τους.

Συμπέρασμα: Το Ζαγόρι, εφ' όσον οι διεθνείς συγκυρίες ακολουθήσουν μια ομαλή πορεία και εξελιχθεί και τα οικονομικά της χώρας μας πάνε κι αυτά καλά, είναι βέβαιο πως πολλά θα έχει να ωφεληθεί από τη διαρκώς αυξανόμενη τουριστική κίνηση και σ' εμάς εναπομένει να αντιμετωπίσουμε τη νέα αυτή πραγματικότητα με αισιοδοξία και υπευθυνότητα. Δεν επιτρέπεται κανένας εφησυχασμός και αδαρόνεια μπροστά στο φαινόμενο, που λέγεται τουρισμός. Το ξαναζωντανά των χωριών μας τα τελευταία χρόνια οφείλονται στον τουρισμό και μόνο. Πολλοί συμπατριώτες μας εναπόθεσαν τις ελπίδες τους και επένδυσαν τις οικονομίες τους στον τουρισμό και πολύ σωστά έπραξαν. Τα αποτελέσματα από αυτή τους τη δραστηριότητα είναι εμφανή και εκεί, που πριν από λίγα χρόνια έχασαν μισογκρεμασμένα τ' αρχοντικά μας στη θέση τους υπάρχουν και καλλίγραμμα οικοδομήματα οι τουριστικοί ξενώνες και τα ξενοδοχεία. Τουριστική ανάπτυξη σημαίνει ζωή, πρόοδο και εξασφάλιση ενός σταθερού εισοδήματος των κατοίκων της περιοχής μας κοινά στον τόπο τους, μέσα στο σπίτι τους.

Δεν μπορεί σε κανένα άλλο χώρο του Ζαγορίου να διοργανωθεί παράμοια εκδήλωση σαν αυτή, που γίνεται κάθε χρόνο στο Γυφτόκαμπο με το αντάμωμα των Σαρακατσανών. Η πετυχημένη αυτή εκδήλωση καταγράφτηκε οριστικά πια σ' εκείνο το συγκεκριμένο χώρο. Ούτε μουσείο Λαϊκής Τέχνης σαν αυτό του Αγάπιο Τόλη χωριέ άλλο στο Ζαγόρι. Η τουριστική κίνηση των Κήπων θ' αναφέρεται πλέον

Σάββας Θεοδωρόπουλος
18-11-2001

ΤΟ ΚΟΥΚΟΥΛΙ στο περιοδικό «ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΠΑΝΟΡΑΜΑ»

Πολλά έχουν γραφτεί για το Κουκούλι.

Πολλά περιοδικά, κυρίως φωτογραφίες, στόχος τους όμως ήταν να προκαλέσουν το ενδιαφέρον, να ρθούν κάποιοι τουρίστες στο χωριό μας, όπως και στα άλλα Ζαγοροχώρια, άλλωστε, για να φαν μια πίττα και να κοιμηθούν στους ξενώνες.

Τίποτε δεν έχει γραφεί που να δείχνει τον πολιτισμό του, την ιστορία του, το περιβάλλον, αυτό ισχύει όπως είπα και για τα άλλα χωριά.

Και ξαφνικά έγινε η έκπληξη και η έκπληξη ήρθε από την Θεσ/κη.

Δuo δημοσιογράφοι ο Θεόφιλος Μπασιγιουράκης και η Άννα Καραϊτζή, εκδότες του περιοδικού «ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΠΑΝΟΡΑΜΑ» που βγαίνει στην Θεσ/κη, έκαναν την έκπληξη. Λίγο μείναν στο χωριό, πολλές φορές όμως έχουν έλθει στο Ζαγόρι, ήταν όμως αρκετό για να δείξουν την αγάπη τους για τον τόπο μας, γιατί μια τέτοια δουλειά δεν είναι παρά αποτέλεσμα αγάπης για τον τόπο μας και τους ανθρώπους του.

Κι ότι είχαν στην ψυχή τους το δώσαν μέσα από τις σελίδες του περιοδικού τους.

Δεν ήταν και κά δυο οι σελίδες που βάλαν για το Κουκούλι, σαράντα παρακαλώ κι όλες γεμάτες ζωντάνια, ομορφιά.

Ξεκίνησαν από τα χρόνια της Τουρκοκρατίας, τα δύσκολα και τόσο δημιουργικά, περιγράφουν τα δύσκολα χρόνια που οι ληστείες, οι πόλεμοι, η μετανάστευση χάλασαν το Ζαγόρι και δίνουν ένα τόνο αισιοδοξίας, ότι θα 'ρθουν καλλίτερα χρόνια, όταν μαζί με τον τουρισμό θα αναπτυχθεί και ο πολιτισμός στο Ζαγόρι.

Με την καταπληκτική του πένα ο Θεόφιλος, με την τέχνη της, την μηχανή της η Άννα μας έδωσαν μοναδικές σελίδες ομορφιάς.

Μέσα από το Ελληνικό Πανόραμα ο αναγνώστης θα γνω-

ρίσει αρχοντικά όπως του Πλακίδα, του Παπαβασιλείου, των αδελφών Σβώλου.

Πόσο θαυμάσιες είναι οι φωτογραφίες που έβγαλαν στο Μεσοχώρι, το καμπαναριό, στο αρχοντικό του Πλακίδα, μέσα στο χωριό, γύρω από το χωριό, στα γεφύρια, στο Βίκο, στα ξεκκλήσια.

Πόσο ζωντανά μας περιγράφει το Μουσείο-Πνευματικό Κέντρο «Κώστας Λαζαρίδης» και πόσα μας γράφει για τον αξιολόγο αυτόν άνθρωπο του χωριού μας και για τόσα άλλα σπουδαία πρόσωπα.

Η λογοτεχνική του ικανότητα, η μαγεία της φωτογραφίας είναι τυπωμένες σε όλο το περιοδικό.

Όσο κι αν προσπαθήσουμε εμείς να δώσουμε αυτό που είδαμε δεν θα το κατορθώσουμε αν δεν πάρει ο καθένας το περιοδικό να το διαβάσει.

Είναι μοναδική ευκαιρία να γνωρίσει το Κουκούλι, κι αφού το γνωρίσει να περάσει να τον φιλοξενήσουμε, να τον ξεναγήσουμε, να ζωντανέψουν αυτά που διάβασε στο περιοδικό «Ελληνικό Πανόραμα».

Πολλοί όμως θα ρωτήσουν. Και που θα βρούμε το περιοδικό;

Όσοι μένουν στην Θεσ/κη και στην Αθήνα θα το βρουν στο πρακτορείο «ΕΥΡΩΠΗ» σε επιλεγμένα πρακτορεία και περίπτερα.

Όσοι μένουν σε άλλες πόλεις στα πρακτορεία και περίπτερα, όσοι μένουν στα Γιάννενα στο Πρακτορείο «ΕΥΡΩΠΗ» στα πρακτορεία στην οδό Πυρσινέλλα και Γρ. Σακκά και σε επιλεγμένα περίπτερα.

Μπορείτε να τηλεφωνήσετε και στην αδελφότητα στα τηλέφωνα: 0653-71771-71056 Κουκούλι και 0331-63302 Βέρεια, και θα σας το στείλουμε επί αντικαταβολή, στην τιμή των 2.500 δρχ. με τα ταχυδρομικά.

Κουκούλι 20-11-2001

Βακάμης Γιάννης

Πρόεδρος της Αδελφότητας

Ζαγόρι → περιοχή με πολλά βουνά

Στην εισήγησή μου στις 24 Αυγούστου του 1999 στις εκδηλώσεις που οργάνωσε η Αδελφότητα Κουκουλιωτών «Ευγένιος Πλακίδης» με θέμα «Γνωρίζω και προστατεύω το χωριό μου και τη γύρω περιοχή» και που δημοσιεύτηκε στα αριθμ. 261/1-262/2 του 2000 στην εφημερίδα μας «το Ζαγόρι» αναφέρθηκα και στην ετυμολογία του τοπωνύμιου «Ζαγόρι».

Με πολλά στοιχεία γλωσσολογικά, γεωγραφικά, ιστορικά διατύπωνα την άποψη ότι το τοπωνύμιο «Ζαγόρι» έχει αρχαιότητα προέλευση.

Αναφέρω σχετικά:

1. Δεν έχουμε τοπωνύμια σλαβικά που να αναφέρονται σε εκτεταμένη περιοχή, παρά μόνο σε τοποθεσίες που παρέμειναν ως κτηνοτρόφοι.

2. Η περιοχή της πόλεως των Ιωαννίνων ουδέποτε κατοικήθηκε από σλάβους, επομένως θα ήταν τραγελαφικό Έλληνες να δώσουν σε περιοχή πίσω από το βουνό ονομασία σλαβική.

(Πρώτη φορά αναφέρεται το τοπωνύμιο «Ζαγόρια» στο Χρυσόβουλο του Ανδρόνικου Παλαιολόγου το 1321).

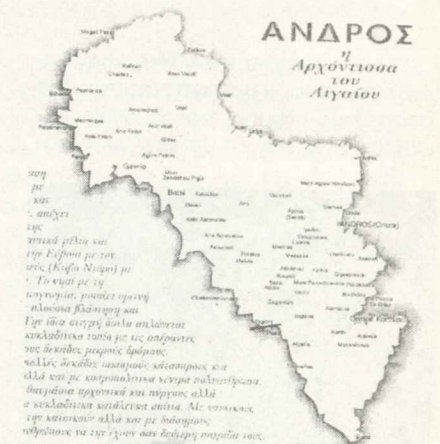
3. Ετυμολογικά: Το πρόθεμα Ζα δεν είναι μόνο σλαβικό πρόθεμα που σημαίνει πίσω αλλά και αρχαιότατο ελληνικό που σημαίνει πολύ και χρησιμοποιείται μέχρι σήμερα με την ίδια σημασία.

Π.χ. Ζάθεος = πολύ εμεσβής Ζάπλουτος = πολύ πλούσιος Ζάλευκος = πολύ λευκός Ζαγρέους = μεγάλος κυνηγός (Κατά τους Ορφικούς γιός του Δία και της Περσεφόνης)

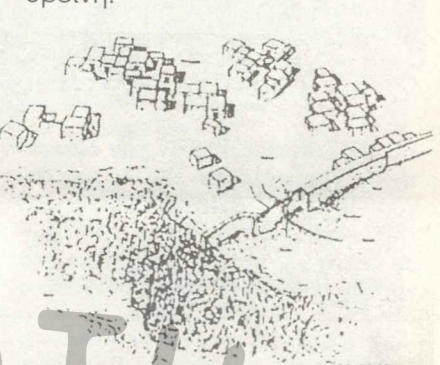
Και τόσες άλλες λέξεις μπορεί να βρει κανείς με το πρόθεμα Ζα = πολύ.

Σύμφωνα με τα παραπάνω το

λίγο νοτιότερα και πάνω στο ακρωτήριο Ζαγορά βρίσκεται ο ομώνυμος γεωμετρικός οικισμός του δονατώρα π.Χ. που έχει πλήρως ανασκαφεί. Τα ευρήματα εκτίθενται στο αρχαιολογικό μουσείο. Ο οικισμός γνώρισε μεγάλη ανάπτυξη και η ζωή διακόπηκε πιθανόν ξαφνικά από άγνωστη αιτία στο τέλος του 7ου π.Χ. αιώνα.



τοπωνύμιο «Ζαγόρι» είναι σύνθετη λέξη και παράγεται από το πρόθεμα Ζα (πολύ) και τη λέξη όρος. Με την προσθήκη ενός ευφωνικού j έγινε Ζαγόριον - Ζαγόρι περιοχή με πολλά βουνά, περιοχή ορεινή.



Ζαγορά: Γραφική αναπαράσταση

Όμως παρ' όλες αυτές τις επισημάνσεις έμεινε ένα κενό η έλλειψη ενός τοπωνυμίου ή μιας παρεμφερούς λέξης στην αρχαιότητα. Η κάλυψη του κενού αυτού έγινε όπως τυχαιά.

Έπεσε στα χέρια μου ένας τουριστικός οδηγός του νησιού Άνδρος και διαπίστωσα ότι στο νότιο άκρο του νησιού βρίσκεται που άκμασε τον 7ο αι. Π.Χ. με το όνομα Ζαγορά.

Σας στέλνω το χάρτη του νησιού, φωτογραφία από τα ερείπια της Αρχαίας Πόλης που ήρθαν στο φως μετά τις ανασκαφές και το σχέδιο για την αρχαιότητα της περιοχής του τουριστικού οδηγού προς επιβεβαίωση του λόγου το αληθές).

Μετά τα παραπάνω νομίζω ότι πρέπει να αναθεωρηθούν οι απόψεις ότι το τοπωνύμιο «Ζαγόρι» είναι σλαβικής προέλευσης, γιατί δεν πιστεύω ότι υπάρχει κάποιος που θα υποστηρίξει ότι τον 7ο αι. π.Χ. υπήρχαν σλάβοι στην Άνδρο.

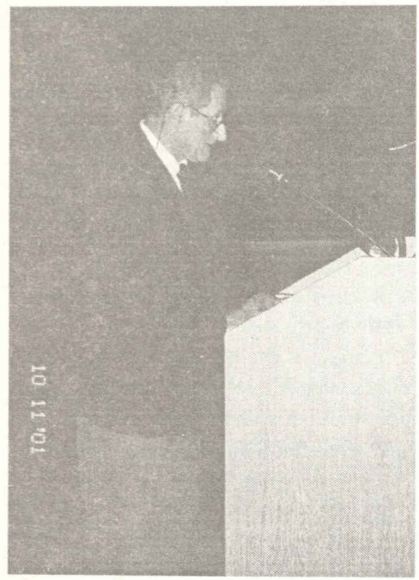
Βακάμης Σύρος
Φιλολόγος

ΧΡΟΝΟΓΡΑΦΗΜΑ

«Οι Ριζάρηδες» της Λάρισας

Σταύρου Συκιώτη

Οι «Ριζάρηδες» του Μονοδεντρίου, στο Ζαγόρι, μετανάστευσαν στο θεσσαλικό κάμπο και δημιούργησαν στέκι και στίβο στη μεγαλούπολη.



Ο ομιλητής κ. Ευριπίδης Μακρής

λη της Λάρισας. Αυτόν τον διακριτικό τίτλο επέλεξε ο «Σύλλογος Ζαγορίσιων Ν. Λάρισας». Στο στίβο των δραστηριοτήτων του, μας έδωσε την ευκαιρία να βρεθούμε στο χώρο του και να γίνουμε μέτοχοι της

χαράς και της ικανοποίησης που προέκυψαν από μια επιτυχημένη εκδήλωσή του στις 10 Νοέμβρη, στην έδρα του.

Η μετανάστευση των Ζαγορίσιων, από παλιά, ήταν κοινό... μυστικό. Από την εποχή ακόμα του Ρόβα, δηλ. των караβανιών που κάλυπταν, τότε, ανύπαρκτες συγκοινωνιακές ανάγκες και φυσικά σε χερσαία τμήματα της χώρας μας αλλά και της ευρύτερης περιοχής όπως τα Βαλκάνια. Γι' αυτό, μεγάλο τμήμα των Ζαγορίσιων μεταναστών εγκαταστάθηκε και δραστηριοποιήθηκε σ' αυτό το χώρο, κυρίως στον μέχρι πρότινος Γιουγκοσλαβικό χώρο: Σερβία, Σκόπια, Κόσοβο κλπ. και Ρουμανία. Σημειώνω πως στην τότε Αρτσίστα (Αρίστη) δεν υπήρχε σπίτι (οικογένεια) που να μην είχε κάποια μέλη της στη λεγόμενη, τότε, Νοτιοσλαβία. Πολλές φορές, μάλιστα, μετανάστευε ολόκληρη η οικογένεια. Απόγονοι όλων αυτών, όσοι δεν επέστρεψαν, υπάρχουν σε πολλές περιοχές της Σερβίας και σήμερα. Ένας κάποιος αριθμός απελάθηκε στην εποχή του Τίτου. Μετανάστες υπήρχαν κι από το Βίκο, το Μεσοβούνι και τα «Τσερβαρο-Σούδνα». Οι Παπιγκιώτες είχαν πάρει τη στράτα προς τη Ρουμανία. Αργότερα, βέβαια, με την ανάπτυξη των συ-

γκοινωνιών η μετανάστευση επέλεξε κι άλλες περιοχές όπως τη Ρωσία, Αμερική, Αίγυπτο κλπ.

Η ευρεία μετανάστευση των Ζαγορίσιων ήταν ένα «αναγκάιο

πυξής του Ζαγοριού, ώστε αυτό να ξεχωρίσει μέσα στον Ηπειρωτικό χώρο, τόσο στο βιοτικό επίπεδο όσο και στο μορφωτικό και πολιτιστικό. Παρόμοια λόγια, ανάμεσα σε τό-



κακό». Η ορεινή και κακοτράχαλη περιοχή του Ζαγοριού, οι περιορισμένες δυνατότητες παραγωγής, το στερημένο βιοτικό επίπεδο, ήταν τα βασικά, ισχυρά κίνητρα της μετανάστευσης. Κι επειδή «ουδέν κακόν αμιγές καλού», η μετανάστευση έγινε παράγοντας ανά-

στα άλλα ενδιαφέροντα για το Ζαγόρι, ακούσαμε από τον ομιλητή της βραδιάς κ. Ευριπίδη Μακρή, από το Κουκούλι, το βράδυ του Σαββάτου 10/11/01 στη Λάρισα.

Η πρόσκληση που πήραν πολλοί Ζαγορίσιοι στα Γιάννινα και αλλού ήταν του «Συλλόγου Ζαγορι-

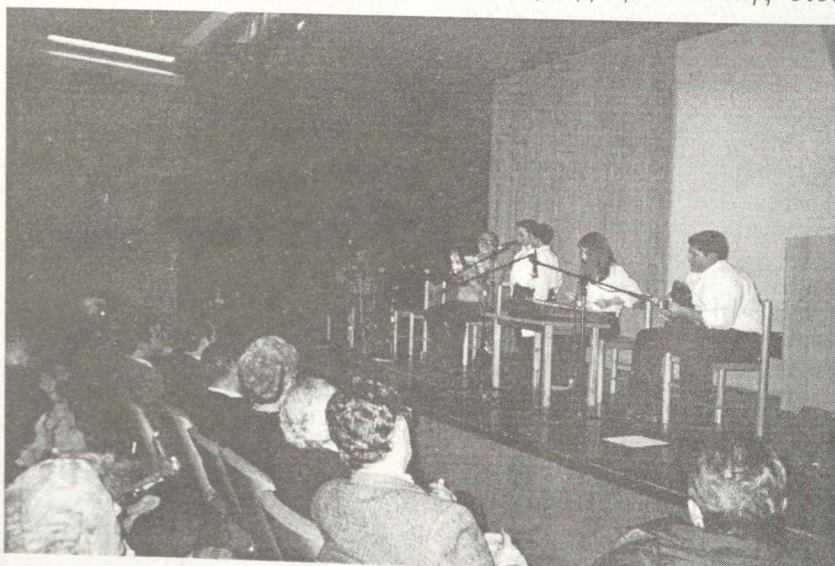
Αξίζει ν' αναφέρω ονομαστικά την ομάδα, με τα όργανά τους:

- Δελγιγιάννης Γιώργος, μασέτρος, ντέφι
- Ντάγια Ελευθερία, βιολί
- Σαρακατσάνος Μάριος, λαούτο
- Μπίλης Δημήτριος, κλαρίνο
- Δερβελέκη Νεφέλη, σαντούρι
- Παπαδόπουλος Γιώργος, τραγουδιστής

Τι μας έπειξαν τα παιδιά; Ηπειρωτικά δημοτικά τραγούδια, γνωστά και χλιστραγουδισμένα, που μας έκαναν να χοροπηδάμε «μέσα μας» και να τα σιγοτραγουδάμε. Αναφέρω όσα θυμάμαι: Βησσανιώτισσα, Είδα όνειρο μεγάλο, Ντελή-Παπά, Γιάννη το μαντήλι σου, Βασίλειο θα γίνει, Καπέσοβο και άλλα.

Αποκάλυψη της βραδιάς ο μικρότερος (στο ύψος) πιτσιρίκος, ο τραγουδιστής. Σταθερή φωνή, αιγουριά στο τραγούδι του με επιτυχή χωματισμό και ύψος βιρτουόζου. Μπαγκέτα δεν υπήρχε. Ο μασέτρος έδινε το ρυθμό με το ντέφι του και το βλέμμα του επικοινωνούσε με εκείνο των παιδιών.

Ένα ΜΠΑΒΟ, στα παιδιά και το Μασέτρο γι' αυτό που απολαύσαμε και για την πρόοδο που έχουν στο Ωδείο τους δεν είναι αρκετό. Ούτε και τα ΣΥΓΧΑΡΗΤΗΡΙΑ αρκούν. Το ηχηρό, ομαδικό και, παραστατικό χειροκρότημα που συγκλόνισε την αίθουσα, νομίζω μας κάλυψε όλους και για όλα.



σφέρουν την αρμονία, σε μια αφάνταστη μουσική ποικιλία έκφρασης και δημιουργίας. Τέτοια συναισθήματα είχαμε παρακολουθώντας το ρεπερτόριο της ολιγοπρόσωπης «Ορχήστρας Παραδοσιακής Μου-

σεαυτού τους, συνταιριαγμένοι απόλυτα σε μουσικό σύνολο, χωρίς το ψυχολογικό τρακ της εξέδρας με τον έντονο φωτισμό και τα εκατοντάδες μάτια των θεατών που τα παρακολουθούσαν.

σιών Ν. Λάρισας «Οι Ριζάρηδες», που έλεγαν: «Σας προσκαλούμε στην εκδήλωση που θα γίνει στο Χατζηγιάννιο Πνευματικό Κέντρο Λάρισας, με τη συμπράξη του Πα-

γορί και τα χωριά μας. Και έχει μια βαρύτητα αυτό που γράφω σε σύγκριση με τη μεγάλη επιτυχία της εκδήλωσης, το ζεστό αγκάλιασμα που νιώσαμε όχι μόνο από τους

η δυνατότητα επικοινωνίας και αλληλογνωριμίας.

Ο Ζαγορίσιος κόσμος στη Λάρισα, είναι εκλεκτό κομμάτι της Λαρισινής κοινωνίας. Κατέχει καίριες θέσεις, συμμετέχει στην πρόοδο της πόλης και εκπροσωπεί επάξια την περιοχή μας. Δείγμα εμφανές η ανταπόκριση της Λαρισινής Κοινωνίας στην εκδήλωση: Παραβρέθηκαν ο Νομάρχης, ο Δήμαρχος, ο Αντιδήμαρχος, εκπρόσωπος της Εκκλησίας, Βουλευτές και άλλα επίλεκτα μέλη της Λάρισας καθώς και πολλοί Λαρισαίοι.

Η επιτυχία μιας εκδήλωσης ή όποιος δραστηριότητας δεν έρχεται μόνη της. Κάποιοι κινούνται, εργάζονται, προσφέρουν. Αξίζει ν' αναφέρω κάποιους Ζαγορίσιους που γνώρισα, στην πρώτη μου αυτή επαφή στη Λάρισα, μέλη ή μη μέλη του Συλλόγου, χωρίς αξιολογική



ηπειρωτικού Συνδέσμου Ν. Λάρισας, στις 10 Νοέμβρη 2001 και ώρα 7 μ.μ. με ομιλητή τον κ. Ευριπίδη Μακρή και θέμα: «Ζαγόρι - Πολιτιστική Κληρονομιά και Φυσικός Πλούτος». Η εκδήλωση τελούσε υπό την αιγίδα του Δήμου Λαρισαίων.

Προσωπικά θα το θεωρούσα προσβολή προς τον παραπάνω Σύλλογο, αν το μεσημέρι του Σαββάτου 10/11 δεν ξεκινούσαμε από Γιάννινα ο Δήμαρχος Κεντρ. Ζαγοριού κ. Γ. Παπαναστασίου, ο υπεύθυνος του περιοδικού μας «Το Ζ» και εκπρόσωπος της ΙΛΕΖ κ. Βάσος Τζόβας και η αφεντά μου να τα τιμήσουμε την εκδήλωση αυτή. Και το λέω αυτό, γιατί όσο γνωρίζω κι όσο μπορώ να εκτιμήσω, ο Σύλλογος Ζαγορίσιων Λάρισας είναι ένας πολύ ζωντανός Σύλλογος, με πολλές δραστηριότητες και ιδιαίτερα με πολλή αγάπη για το Ζα-

υπεύθυνους του Συλλόγου αλλά και πολλούς Ζαγορίσιους, που γύρισαν στα σπίτια τους, εκείνο το βράδυ, με την ψυχή τους πλημμυρισμένη από Ζαγορίσιο οξυγόνο.

Ο ομιλητής συνταξιούχος εκπαιδευτικός-συγγραφέας κ. Ευριπίδης Μακρής, με τίτλους μετεκπαίδευσης και πλούσιο εκπαιδευτικό έργο, βαθύς γνώστης του Ζαγοριού, γλαφυρός στον λόγο και με ενδιαφέρουσα παρουσίαση διαφανειών που πρόβαλαν περιοχές του Ζαγοριού μ' όλα τα ιδιαίτερα γνωρίσματά του, καταχειροκροτήθηκε από ένα ακροατήριο μερικών εκατοντάδων.

Θερμά χειροκροτήθηκε και το ολιγομελές παιδικό μουσικό συγκρότημα του Δήμου Λάρισας (γράφω σχετικά στα στιγμιότυπα), που έκλεισε την εκδήλωση. Στη συνέχεια επακολούθησε συνεστίαση σε Κέντρο του Κάστρου όπου υπήρχε

«Παράπλευρες» ευχάριστες συναντήσεις

Κάθε συλλογική εκδήλωση και ...«μάζωξη» έχει πάντα και τις ...«παράπλευρες» (όρος της μόδας σήμερα...) συναντήσεις και χαρές.

Έτσι και στην ωραία εκδήλωση της Λάρισας είχα, προσωπικά, τη χαρά να συναντήσω επί τέλους έναν αγαπητό συνάδελφο και Ζαγορίσιο, το Γιώργο Στρούλια από το Ηλιοχώρι (Ντομπρινόβο) καταγόμενος.

Λέω επιτέλους, γιατί χρόνια τώρα τα λέγαμε μόνο από τηλεφώνου με το Γιώργο. Οι αδελφοί Στούλια, παρ' ότι γεννήθηκαν και μεγάλωσαν, όπως και οι γονείς τους στη Θεσσαλία (Αμπελάκια-Τέμπη), δεν έχασαν τις ρίζες τους. Τρία από τα αδέρφια, ο Αντώνης, ο Γιώργος και ο Παύλος (πρόκειται για τον Δωμήτη του περιοδικού μας) είναι συνδρομητές στο «ΖΑΓΟΡΙ ΜΑΣ».

Ο Γιώργος, συνταξιούχος πια κι αυτός, συνεχίζει την επαγγελματική δραστηριότητα, ως ιδιώτης πλέον. Η πρώτη μας γνωριμία, ένα βιβλίο του κτηνιατρικού περιεχομένου, που είχε την καλοσύνη να μου αποστείλει, έδω και πολλά χρόνια. Η εκδήλωση της Λάρισας, έγινε αιτία να γνωριστούμε κι από κοντά και πολύ χρήρηκα τη συνάντησή αυτή.

Γι' αυτό σου Γιώργη, Καλές Γιορτές και το καλοκαίρι να τα πούμε στο Ζαγόρι και στο Ντομπρινόβο.

Βασίλης



πρόθεση. Ο κ. Γιάννης Κιοσές, αντιπρόεδρος, από το Κουκούλι, ο κ. Αλέκος Ξάνθος, από Α. Περίνα, ο κ. Αθανάσιος Καφέτσιος, από το Ηλιοχώρι, ο κ. Στέργιος Τσολάκης, Έφορος, που εκπροσωπεί την παροικία Ηλιοχωριτών στα Φάρσβα, το ζεύγος Γιάννη Τσουμάνη, και η εμφανής παρουσία των κυριών Σταματίας Κοντονάσιου-Τσιγγέλη, γεν. γραμματέας, από το Μεσοβούνι, κόρη του μακαρίτη φίλου μου Αποστόλη (μέρες Θεσσαλίας), Ευγενία Βασιλείου-Τζομάκα, ταμία, από Αρίστη και Σεβαστή (Σέβη) Ζαρίδη-Καραγεωργίου, από Δίκοφο.

Ατυχώς πλευρά της εκδήλωσης η απουσία του Προέδρου του Συλλόγου, Χωριανού που, φίλου και συναδέλφου Γιάννη Ζώη, πρωτεργάτη των Ριζάρηδων και δοσμένου «ψυχής» και σώματος» στο Ζαγορίσιο Σύλλογο της Λάρισας. Απρόβλεπτοι λόγοι υγείας του στερήσαν τη γλυκιά γεύση της επιτυχημένης εκδήλωσης. Ο αντιπρόεδρος κ. Γ. Κιοσές, αεικίνητος και αποτελεσματικός κάλυψε επάξια την απουσία του.

Αυτά, περιγραφικά, για την εκδήλωση των «Ριζάρηδων» στη Λάρισα. Βλέποντας την από κάποια «απόσταση» θα σημειώσω τ' ακόλουθα: Ο αριθμός των γηγενών Ζαγορίσιων στη Λάρισα κεινέται γύρω στα 60-70 πρόσωπα. Αυτά δημιούργησαν οικογένειες με ντόπιους,

έτσι ώστε ο αριθμός τους που συγγενεύουν με το Ζαγόρι να μεγαλώνει. «Ομφάλιος λώρος» με τη γενέτειρα ή την ευρύτερη περιοχή της είναι το συναίσθημα που γεννιέται μέσα μας, ο «Νόστος», σαν βρισκόμαστε μακριά της. Αυτό το συναίσθημα λειτουργεί μαγνητικά, συνενωτικά, ώστε, αν βρεθείτε στη Λάρισα, να βλέπετε το Ζαγόρι συνολικά, όπως το αντικρύζετε σ' ένα γεωγραφικό χάρτη. Αυτό το φαινόμενο, προεκτεινόμενο, βοηθάει στη συναδέλφωση και τη στενή συνεργασία, την άμιλλα και την προβολή του Ζαγοριού. Στην Αμερική, ένας κρητικός κι ένας Ηπειρώτης θα αγκαλιαστούν και θα νιώσουν μέλη της ίδιας οικογένειας. Έτσι εξηγείται η πολυδραστηριότητα πολλών Ζαγορίσιων Συλλόγων, εκτός περιοχής Ζαγοριού. Το «Ζαγόρι μας» που είναι δέκτης και πομπός όλων

των μηνυμάτων που αφορούν το Ζαγόρι μας, απ' όλα τα σημεία του ορίζοντα, με ικανοποίηση, πάντα, καταγράφει τις όποιες δραστηριότητες Συλλόγων ή προσώπων του Ζαγοριού. Είναι «εργαλείο» επικοινωνίας, ενημέρωσης και προβολής. Αρκεί να το διαβάσετε και για να γίνει αυτό, προϋπόθεση είναι να είστε συνδρομητές. Ανήκει σ' όλους τους Ζαγορίσιους, που γης. Χρειάζεται τη συμπράξη και βοήθειά σας.

Όταν θα πάρετε το φύλλο Δεκεμβρίου του «Ζ» μας, θα ζούμε την ατμόσφαιρα των εορτών των Χριστουγέννων και της καινούριας Χρονιάς 2002. Το «Χρονογράφημα» που είναι κοντά σας κάθε μήνα, ευκαιρικά, εύχεται σ' όλους τους Ζαγορίσιους όπου γης, ΚΑΛΑ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ ΚΑΙ ΑΙΣΙΟΔΟΞΟ ΤΟ ΧΡΟΝΟ 2002.



Από τα εγκαίνια του Κέντρου Ενημέρωσης Παπίγκου του WWF - ΕΛΛΑΣ

Την Κυριακή 2 Δεκεμβρίου έγιναν τα εγκαίνια του Κέντρου Ενημέρωσης Παπίγκου για τη φύση και τον Πολιτισμό στο Ζαγόρι.

Χρέος όλων η παρουσία σ' αυτή την πρώτη εκδήλωσή του αλλά και ευκαιρία για μια εκδρομή στο μοναδικό Πάπιγκο. Το παλιό σχολείο του Μικρού Παπίγκου του «Μαχαλά» θα στεγάσει πλέον μόνιμα το Κέντρο που λειτουργεί στα πλαίσια του προγράμματος «Πίνδος» του WWF Ελλάς με την αμέριστη αρωγή και συμπαράσταση της Κοινότητας Παπίγκου.

Καλώςυντηρημένο και όμορφο και σωστά φωτισμένο μας καλοδέχεται.

Στους προσεκτικά διακοσμημένους χώρους του ο ξένος, αλλά και ο Ζαγορίσιος, μπορεί να γνωρίσει την πανίδα και τη χλωρίδα του τόπου με εύγλωττες φωτογραφίες, που συνοδεύουν κατατοπιστικά κείμενα. Ακόμη τα πετρώματα και ότι άλλο έχει σχέση με το φυσικό περιβάλλον και την εξέλιξη του δια μέσου των αιώνων.

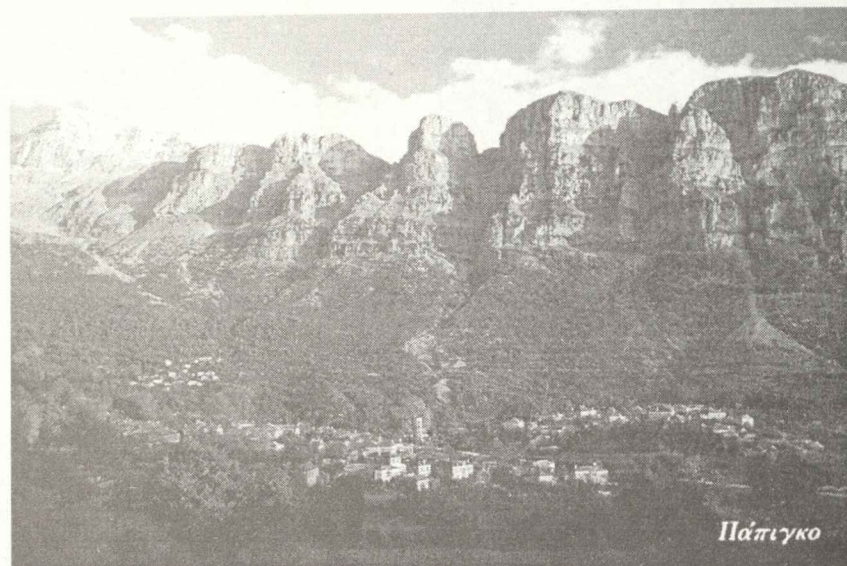
Στην κρεβάτα η ανθρώπινη παρουσία και το δομημένο περιβάλλον στο χρόνο.

Φωτογραφίες εκκλησιών, σχολείων, κειμηλίων, στολίδια όλων των Ζαγοχωριών αλλά και ανθρώπων ευεργετών, διακεκριμένων επιστημόνων, κατατοπίζουν τον επισκέπτη για τον πολιτισμό

των ανθρώπων που ρίζωσαν αιώνες τώρα σ' αυτόν τον μοναδικής ομορφιάς πέτρινο τόπο.

Μετά τον αγιασμό μίλησε για το κέντρο και τους σκοπούς του ο υπεύθυνος

σας και τι θα κληροδοτήσουμε». Αυτά τα παιδιά που στελεχώνουν το κέντρο, από τον Παπιγκιώτη Χαριτάκη, Παπαϊωάννου και τον δικό μας τον Κατωσουδενιώτη Κώστα Τζιόβα, τις κοπέλλες των



Πάπιγκο

κ. Παπαϊωάννου, και ο υπεύθυνος Αθηνών.

Έκλεισε ο Πρόεδρος κ. Τσουμάνης που πραγματικά μας προβλημάτισε με το έμμεσο ερώτημά του «Τι κληρονομή-

Κική Κατή, Μαρία Τζαμπούρα και Δάφνη Δήμου, έτσι καθώς τα κοιτάζα πρόσχα-ρα, γελαστά και αεικίνητα, με την ψυχή τους γεμάτη απ' αυτό που κάνουν και τη λάμψη με το όραμα στα μάτια, μας έκα-

ναν όλους να πιστέψουμε πως -δεν μπορεί- με τέτοιους ανθρώπους το Ζαγόρι σίγουρα θα αναστηθεί.

Θαυμάσιο το έργο του Προέδρου του Παπίγκου, αλλά και η Παπιγκιώτικη αρχοντιά σ' όλο της το μεγαλείο. Στο σπίτι, στα γκαλντερίσματα, στους ξενώνες, στο σεβασμό στο περιβάλλον, στη φιλοξενία των εκλεκτών του κατοίκου Ζαγορίσιες πίστες και εκλεκτά κρασιά γέμ-τηκαν όλοι οι επισκέπτες σε μια ζεστή και εγκάρδια ατμόσφαιρα.

Όλο το Πάπιγκο στο πόδι. Ο παλιός δάσκαλος του χωριού ο Ανδρέας Αποστόλου, κι η κ. Αγγέλα Στουκίδου, με φροντίδα «σαν στο σπίτι τους».

Οι καλοί μας φίλοι κ. Γκέκης κι ο κ. Στουκίδης, ανέλαβαν να ξεναγήσουν την παρέα.

Τι να πρωτοθυμάσαι κανείς. Η φύση στάθηκε απλόχερη στον τόπο αυτό. Το χιονάκι αναδείκνυε την περίσσια ομορφιά και την αγριότητα της Ατράκρας, των πύργων του Παπίγκου.

Θαυμάσαμε τις μοναδικές οβίδες, το παλιό Αναγνωστοπούλειο σχολείο με την θαυμάσια βιβλιοθήκη, την ιδιαίτερη τέχνη και ομορφιά της εκκλησίας του Αγίου Βλασίου και απολαύσαμε τη συντροφιά τους στον καλόγουστο ξενώνα.

Ειλικρινά δεν μας έκανε η καρδιά να φύγουμε.

Ελένη Οικονομίδου-Δούλη

Ομιλία του υπεύθυνου του Κέντρου Ενημέρωσης Παπίγκου

οι και ειδικά — μια και βρισκόμαστε στο Πάπιγκο — Παπιγκιώτες εδώ και πολλά χρόνια στις αρμόδιες υπηρεσίες για την ορθή διαχείριση και προστασία της περιοχής.

Πριν 38 ολόκληρα χρόνια λοιπόν, το 1963, ένας Παπιγκιώτης είχε γράψει σε μια αθηναϊκή εφημερίδα ευρείας κυκλοφορίας: «...Εάν το φαράγγι του Βίκου Ζαγορίου χαρακτηριζόταν Εθνικός Δρυμός, θα καθίστατο πρότυπο σε πλούσια χλωρίδα, με εκατοντάδες ενδημικά είδη σπάνια στον τόπο μας, πλούσια πανίδα και ενδημικά ζώα ώστε πολύ σύντομα θα αποκοτούσε παγκόσμια σημασία. Δυστυχώς μέχρι τώρα δεν πάρθηκε καμία απόφαση για την προστασία του Βίκου Ζαγορίου αλλά αφήνεται να γίνεται ότι είναι δυνατό να γίνει για την καταστροφή του. Απευθύνω θερμή παράκληση εις τους αρμόδιους να ενδιαφερθούν για το σταμάτημα του κακού και να λάβουν ταυτόχρονα προστατευτικά μέτρα για μια αξιοποιημένη επιστημονική και οικονομική της φυσικής και ιστορικής κληρονομιάς μας...».

Από τότε πέρασαν πολλά χρόνια. Ο Εθνικός Δρυμός έγινε, συμπεριλαμβανόμενος εκτός από τη χαράδρα του Βίκου και τον Βοϊδομάτι και τον Αώο και ένα μέρος της Τιμφης. Όμως ποτέ δεν οργανώθηκε σε συστηματική βάση και ποτέ δε λειτούργησε στο βαθμό που θα έπρεπε τόσο όσον αφορά την προστασία της φύσης όσο και την ενημέρωση και ευαισθητοποίηση του κοινού.

Το Κέντρο Ενημέρωσης Παπίγκου έρχεται να καλύψει αυτό ακριβώς το κενό στην περιβαλλοντική ενημέρωση και ευαισθητοποίηση. Σκοπός του Κέντρου είναι ο επισκέπτης βγαίνοντας από εδώ μέσα, να έχει κλείσει στην καρδιά του το πραγματικό νόημα του Ζαγορίου. Να ξέρει πως οφείλει να βαδίζει με σεβασμό σε αυτόν τον τόπο τόσο όσον αφορά τον άνθρωπο και τα πολιτισμικά μνημεία του όσο και το φυσικό περιβάλλον.

Να ξέρει πως πέρα από το σεβασμό απαιτούνται δράσεις και αρκετά συχνά και προσωπικές θυσίες για τη διατήρηση της πολιτιστικής και φυσικής μας κληρονομιάς.

Το Κέντρο Ενημέρωσης Παπίγκου είναι το μοναδικό — αν εξαιρέσει κανείς το Κέντρο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Κόνιτσας που ο χαρακτήρας του όμως είναι περισσότερο εξειδικευμένος — που έχει δημιουργηθεί και λειτουργεί σε ολόκληρη τη Βόρεια Πίνδο, από τα όρη του Λύγκου στην περιοχή του Εθνικού Δρυμού της Βάλια Κάλντας έως την οροσειρά του Γράμμου στα ελληνοαλβανικά σύνορα.

Από τη μέχρι τώρα εξάμηνη δοκιμαστική λειτουργία του Κέντρου, μπορούμε να πούμε πως η εδραίωση του Κέντρου στο χώρο και η αποδοχή του από τους επισκέπτες έχει επιτευχθεί σε ικανοποιητικό βαθμό, πράγμα βέβαια που δε θα το πετυχαίναμε εάν δεν μας είχαν αγκαλιάσει από την πρώτη στιγμή όλοι οι φορείς και οι κάτοικοι του χωριού.

Όμως δεν σκοπεύουμε να μείνουμε εκεί. Σύντομα θα είναι έτοιμη μια σειρά διαλέξεων-παρουσιάσεων με σύγχρονα οπτικοακουστικά μέσα για επιλεγμένες ομάδες κοινού. Προχτές κίχλας είχαμε την ημερήσια επίσκεψη φοιτητών του νεοσύστατου Βιολογικού τμήματος του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων.

Πέρα από αυτό, η βιωματική προσέγγιση από τους επισκέπτες της ιστορίας, του πολιτισμού και της φύσης είναι βασικό μας μέλημα. Θα προσπαθήσουμε να το πετύχουμε αυτό με τη διενέργεια επισκέψεων σε επιλεγμένα σημεία εκτός του Κέντρου.

Ακόμα μια σειρά διαλέξεων-παρουσιάσεων προγραμματίζεται να γίνει σε πόλεις και χωριά της ευρύτερης περιοχής σε συνεργασία με τοπικούς φορείς (δήμοι, κοινότητες, σύλλογοι) πάνω σε θέματα που τους απασχολούν και τους ενδιαφέρουν άμεσα. Παρομοίως και σε συνεργασία μαζί τους θα γίνουν προ-

σπάθειες για την πραγματοποίηση σεμιναρίων και συνεδρίων πάνω σε περιβαλλοντικά ζητήματα.

Και δεν είναι μόνο αυτά. Το Κέντρο Ενημέρωσης Παπίγκου δεν είναι μόνο του. Ανήκει σε ένα ευρύτερο πρόγραμμα του WWF Ελλάς που αφορά την οροσειρά της Πίνδος — και εδώ να επισημάνω πως το πρόγραμμά αυτό δεν έχει καμία απολύτως σχέση με εκείνο της Βόρειας Πίνδος που προωθείται από το ΥΠΕΧΩΔΕ.

Το πρόγραμμά μας λοιπόν έχει τρεις βασικές κατευθύνσεις: Την ενημέρωση και ευαισθητοποίηση του κοινού, στην οποία και εντάσσεται το παρόν Κέντρο Ενημέρωσης.

Την προώθηση της έρευνας στον τομέα του φυσικού περιβάλλοντος. Και τέλος την προώθηση της συνστής διαχείρισης της περιοχής σε συνεργασία με την τοπική κοινωνία και τις αρμόδιες αρχές.

Πιστεύουμε ότι τόσο το πρόγραμμά μας όσο και το Κέντρο Ενημέρωσης Παπίγκου θα πετύχουν τους στόχους τους μόνο με τη στενή συνεργασία με την τοπική κοινωνία.

Ευχαριστούμε την Κοινότητα Παπίγκου που μας πρότεινε συνεργασία και μας παραχώρησε αυτό το κτίριο, προκειμένου να στεγασθούν τα γραφεία μας και η έκθεση που βλάπτουμε γύρω μας. Είναι ιδιαίτερα ενθαρρυντικό που το κτίριο αυτό — το παλιό Δημοτικό Σχολείο — ξαναβρίσκει έστω και έπειτα από σαράντα και πλέον χρόνια, με σκοπό να προσφέρει και πάλι τις υπηρεσίες του στην εκπαίδευση, και συγκεκριμένα στην περιβαλλοντική εκπαίδευση.

Ευχαριστούμε όλους τους κατοίκους του Παπίγκου που από την πρώτη στιγμή μας συμπαράστηκαν. Ευχαριστούμε όλους τους επισκέπτες του Κέντρου για τα καλά τους λόγια και την ηθική — κυρίως — υποστήριξη τους.

Ευχαριστούμε όλους εσάς που παρευρεθήκατε εδώ σήμερα και μας τιμήσατε με την παρουσία σας.

ΝΕΑ ΤΟΥ ΤΟΠΟΥ - ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΣΥΛΛΟΓΩΝ - ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

ΤΟ ΑΡΧΟΝΤΙΚΟ ΤΣΑΠΑΡΗ ΣΤΑ ΠΑΝΩΣΟΥΔΕΝΑ

Μπορεί οι Ζαγορίσιοι, αιώνες τώρα, από αδήριτη ανάγκη, αλλά και την έμφυτη έφεση για ανέλιξη και δημιουργία, να ξεσπιτώνον-



ταν, κυνηγώντας το όνειρο. Τα σπίτια τους, όμως, που γεννήθηκαν και μεγάλωσαν, αποτέλεσαν πάντα τη μεγάλη τους έγνοια και το σίγαστο πάθος τους, από παλιά ως και σήμερα.

Στη φωτογραφία, το πατρικό του φίλου γιατρού και επιχειρηματία στην Αλεξάνδρεια της Αιγύ-

πτου, ΠΕΡΙΚΛΗ ΤΣΑΠΑΡΗ, που ανακαινίσθηκε με πολύ αγάπη, χωρίς υπολογισμό της απαιτούμενης δαπάνης.

Ας είναι η φωτογραφία αυτή, η ευχετήρια κάρτα μας για τις Γιορτές των Χριστουγέννων και τον Καινούργιο Χρόνο, μαζί με τις θερμές ευχαριστίες μας, για την απλοχεριά του στη συνδρομή και στήριξη του περιοδικού μας. **Νάσαι πάντα καλά Περικλή.**

«Το Ζαγόρι μας»

Το Ημερολόγιο των Πανωσουδενιωτών

Ο νεοσύστατος «ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΠΑΝΩΣΟΥΔΕΝΙΩΤΩΝ», ξεκίνησε τη δραστηριότητά του με πολλή όρεξη και κέφι. Έτσι εκτός των καλών εκδηλώσεων του καλοκαιριού, «έβγαλε» και το πρώτο εορταστικό Ημερολόγιο με τον τίτλο «ΠΑΝΩ ΣΟΥΔΕΝΑ, ΑΚΟΛΟΥΘΩΝΤΑΣ ΤΟ ΡΟΥ ΤΗΣ ΑΙΩΝΙΟΤΗΤΑΣ», με πολλές όμορφες φωτογραφίες διαφόρων παραδοσιακών πέτρινων κτισμάτων του χωριού, από το βέλτε φωτογράφο Κώστα Ζήση.

Συχαρητήρια και καλή δουλειά.

«Το Ζαγόρι μας»

ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΡΙΟ

• Ο Π.Σ. Πανωσουδενιωτών ευχαριστεί θερμά τον Αρτιστινίνο φωτογράφο κ. Κώστα Ζήση, που με πολύ μεράκι έκανε τη φωτογράφιση για το ημερολόγιό μας.

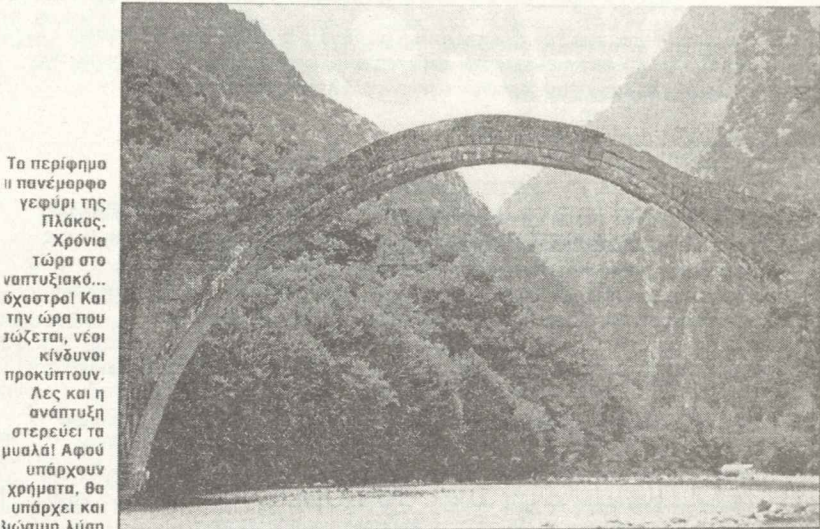
Με τιμή
Το Δ.Σ.



Το ιστορικό Γεφύρι Πλάκας

Οι Ζαγορίσιοι με τα τόσα γεφύρια, διάσπαρτα σ' ολόκληρο το Ζαγόρι, δεν μπορούμε παρά να νοιώθουμε αλληλέγγυοι στην αγωνία, αλλά και στην οργή των φίλων Τζου-μερκιωτών για την τύχη του ιστορικού γεφυριού της ΠΛΑΚΑΣ, κι ενώ-νουμε τη φωνή μας στις διαμαρτυ-

ρίες τους. Αλήθεια σ' όνομά της, με κάθε τρόπο και μέσο, «ανάπτυξης», δεν θ' αφήσουμε τίποτε όρθιο που να θυμίζει στους επερχόμενους την ιστορική μας διαδρομή; Γι' αυτό και αναδημοσιεύουμε το σχετικό σχόλιο της εφημερίδας «ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ».

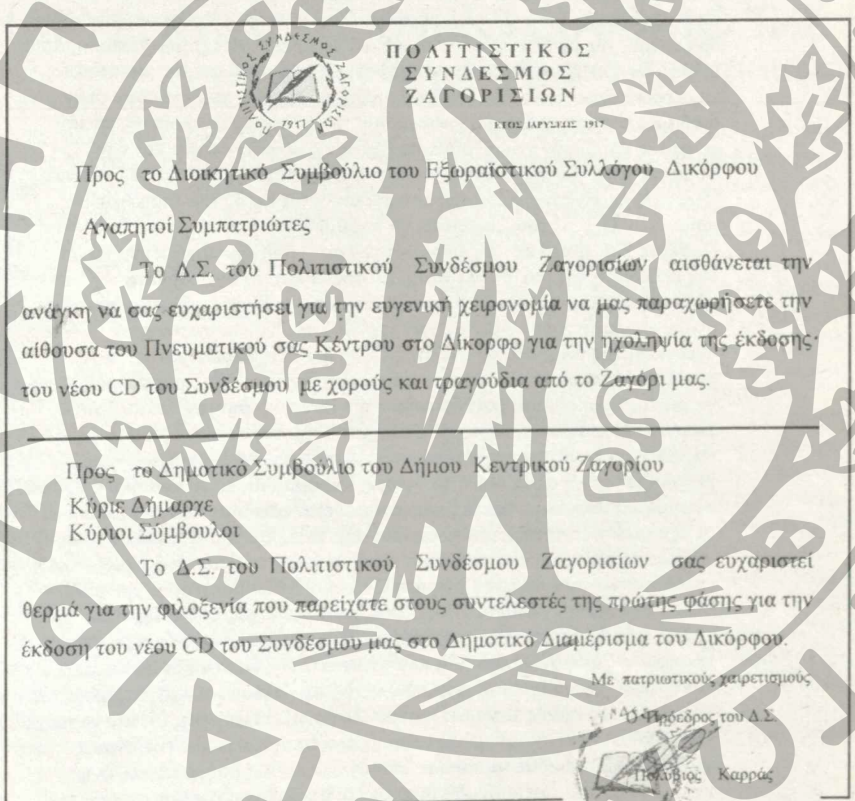


Το περίφημο «πανεμόρφο» γεφύρι της Πλάκας. Χρόνια τώρα στο ναυπηγείο... όχαστρο! Και την ώρα που λωχτεί, νέοι κινδύνους προκύπτουν. Λες και η ανεπιτήδευστος στερεύει τα μυσά! Αφού υπάρχουν χρήματα, θα υπάρχει και λύση!

Το γεφύρι... φεύγει!

Το μπάι του άντεξε στους γεμινικούς βαρβαρισμούς και στην περιφάνεια σιά του προτιπούσε γαλήνη η ιστορική συμφωνία, το 1944, με τους αρχηγούς της Αντίστασης Αση Βελουσιώτη και Ναπολέοντα Ζέρβα. Πριν από τεσσεράμισι χρόνια γλίτωσε από τη ΔΕΗ, όταν αυτή σχεδίαζε να κατασκευάσει το φράγμα του Αγίου Νικολάου στη Δασυνική Αρτα. Σήμερα κάποιος σφίγγεται τη... μεταδρομή του! Για το ιστορικό γεφύρι της Πλάκας, ένα από τα μεγαλύτερα και καλύτερα μονότοξα στα Βαλκάνια ο λόγος, και η σχετική καταγγελία στον γνωστό Ηλεκτρολόγο-Ηλεκτρονικό μηχανικό Κώστα Μπασιάνη, ο οποίος, διαπορών, σημειώνει: «Τώρα, και μάλιστα από τις τόσες διαμαρτυρίες των εδώ φορέων και τα συνεχή δημοσιεύματα του τοπικού και αθηναϊκού τύπου, τώρα που ευαισθητοποιήθηκε η Νομοπράξη Αυτοδιοίκησης Ιωαννίνων και ενόχλησε πίσω για τα βάρβαρα και η καταστροφή του θα συνεπείσει τη συντήρησή και τη σωτηρία του γεφυριού, τώρα που τελειώσαν τα έργα της αποκατάστασης των ζημιών από την Υπερβολή Αρχαιολογική Ιωαννίνων

και θα ξεκινήσει ο δρόμος προεπιστολής για το γεφύρι, ώστε να το απολαμβάνουν ντόπιοι και ξένοι, έφτασαν τα πρώτα καλά μηνύματα: Η ΔΕΗ πούλησε το σχέδιό της να υδροηλεκτρικών έργων στην Ηπειρο σε ιδιώτες και γνωστή ανώνυμη εταιρεία ανέλαβε να φτιάξει και το υδροηλεκτρικό εργοστάσιο στον Αραχθό, που σημαίνει τον πλήρη αφανισμό του γεφυριού. Στις 14 Αυγούστου 2001 με το υπ' αριθμ. 3270 έγγραφο, ο δήμαρχος Κατανοχωριών ζήτησε από τη Ρυθμιστική Αρχή Ενέργειας αντίγραφο της χορηγηθείσας άδειας, ώστε να ενημερωθεί για τις επιπτώσεις που θα έχει το έργο στο περιβάλλον της περιοχής, αλλά μέχρι στιγμής δεν πήρε καμία απάντηση. Όμως, σύμφωνα με το σχέδιό της, η στάθμη του νερού θα ανεβεί στα 243 m από την επιφάνεια της θάλασσας, ενώ τα βάρβαρα και η καταστροφή του θα συνεπείσει τη συντήρησή και τη σωτηρία του γεφυριού, τώρα που τελειώσαν τα έργα της αποκατάστασης των ζημιών από την Υπερβολή Αρχαιολογική Ιωαννίνων



ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ

ΕΝΩΣΗ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΖΑΓΟΡΙΟΥ
Ταχ. δ/ση: Βίτσα Ζαγορίου
44007 Ιωάννινα

Αριθ. πρωτ. 2
Βίτσα, 17 Νοεμβρίου 2001

ΠΡΟΣ

1. ΥΠΕΧΩΔΕ / Υπουργό Κα Βάσω Παπανδρέου,
2. ΥΠΕΧΩΔΕ / Διεύθυνση Περιβαλλοντικού Σχεδιασμού / Τμήμα Διαχείρισης
Φυσικού Περιβάλλοντος

ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΣΗ

Πίνακα αποδεκτών

ΘΕΜΑ: «Επιστημάνσεις και προτάσεις σχετικά με το «Πρόγραμμα αντιμετώπισης ειδικών περιβαλλοντικών προβλημάτων και σύστημα λειτουργίας και διαχείρισης της προστατευόμενης περιοχής των ορεινών όγκων της Πίνδου – Β' στάδιο».

Αξιότιμοι Κύριοι,

Η Ένωσή μας εκπροσωπεί την πλειονότητα των επιχειρήσεων του τουριστικού τομέα που δραστηριοποιούνται στην περιοχή Ζαγορίου. Οι επιχειρήσεις αυτές που αποτελούν δυστυχώς προς το παρόν και την μόνη δυναμική οικονομία της περιοχής και είναι οικογενειακής, ως επί το πλείστον, βάσης, στελεχώνονται, αποκλειστικά σχεδόν, από μόνιμους κατοίκους της. Αρκετοί από αυτούς αποτελούν παλιννοστούντες νεαρής κυρίως ηλικίας που επέστρεψαν στην σχεδόν εγκαταλειμμένη ιδιαίτερη πατρίδα τους, προσβλέποντας σε μια αξιοπρεπή επαγγελματική αποκατάσταση μέσα από την παροχή υπηρεσιών προς τους επισκέπτες της.

Είναι προφανές ότι ο κλάδος μας είναι εκείνος που θα δεχθεί τα αμεσότερα οφέλη από την λειτουργία ενός οργανωμένου προστατευτικού και διαχειριστικού θεσμού όπως ο προτεινόμενος αλλά και την παράλληλη θέσπιση και εφαρμογή εξειδικευμένων ρυθμίσεων που θα αφορούν την περιοχή μας, η οποία διατελεί κατά τους τελευταίους χρόνους υπό διαρκή και επικίνδυνη υποβάθμιση.

Επειδή λοιπόν ως κοινωνική ομάδα έχουμε ένα σημαντικό βαθμό επίγνωσης των προβλημάτων και των αξιών του χώρου, εκτιμούμε ότι θα ήταν πιθανό χρήσιμο να σας γνωστοποιήσουμε τις απόψεις μας αυτές για ορισμένα σημεία της πρότασής σας, τα οποία κατά την γνώμη μας χρήζουν ιδιαίτερης προσοχής. Παράλληλα θέλουμε να επιστημάνουμε ότι επειδή δεν θίγεται, ούτε κατ' ελάχιστο, συντεχνιακό ή άλλο συμφέρον μας από την δέσμη των προστατευτικών μέτρων και ρυθμίσεων που προτείνονται, μας επιτρέπει να διατηρούμε μάλλον ανεπηρέαστες απόψεις. Ειδικότερα, επιθυμούμε να επιστημάνουμε τα εξής:

- Αναφορικά με την **ονομασία του νέου Εθνικού Πάρκου**. Παρατηρώντας κανείς τον χάρτη των υπό ένταξη περιοχών, διαπιστώνει ότι κατά το μεγαλύτερο μέρος του καλύπτεται από την περιοχή Ζαγορίου, στην οποία μάλιστα ευρίσκονται και όλα τα σημαντικά Φυσικά Μνημεία του Πάρκου. Θεωρούμε ότι η χρήση μιας ιστορικής και αναγνωρίσιμης ονομασίας (Εθνικό Πάρκο Ζαγορίου) αντί μιας γενικόλογης, τεχνητά κατασκευασμένης και πιθανώς ανακριβούς γεωγραφικής, θα συνδέειν εκτός των άλλων και στην δημιουργία μεγαλύτερου κύρους για τον νέο θεσμό αλλά και για τις υπό ένταξη όμορες του Ζαγορίου περιοχές.
- Αναφορικά με την **οριοθέτηση και την ζωνοποίηση** του Πάρκου. Επί μιας σειράς μικρών πλην ιδιαίτερα σημαντικών για την προστασία των οικοσυστημάτων του Πάρκου περιοχών στις παρυφές των προτεινόμενων ορίων του, για τις οποίες πιστεύουμε ότι θα πρέπει να εξετασθεί σοβαρά η ένταξη τους σ' αυτό είτε η ένταξη τους σε ζώνη υψηλότερης προστασίας, είμαστε υποχρεωμένοι να σταθούμε μόνο σ' εκείνες που ανήκουν στην δική μας περιοχή, χωρίς να υποτιμούμε την αξία των υπολοίπων, επειδή γι' αυτές και μόνον γνωρίζουμε σε βάθος τις ιδιαιτερότητες και την σημασία τους για τον ευρύτερο χώρο. Συγκεκριμένα, εκτιμούμε ότι είναι ιδιαίτερα επικίνδυνο, περιοχές που ευρίσκονται εντός των διοικητικών ορίων των Ο.Τ.Α. του Ζαγορίου, να παραμένουν έξω από τον χάρτη του Πάρκου. Και τούτο επειδή είναι αυτονόητο – ήδη έχει αρχίσει να κάνει την εμφάνισή της μια τέτοια τάση, με ορατά και μη αντιστρεπτά αποτελέσματα μάλιστα – ότι θα πληγούν με ραγδαίους ρυθμούς, από μια σειρά «παρασπικτών» φαινομένων κερδοσκοπικής και «φτηνής» ανεξέλεγκτης τουριστικής ανάπτυξης, με όλες τις παρεπόμενες οικολογικές παραμέτρους της, η οποία αναπόφευκτα θα προκαλέσει με τη σειρά της υποβάθμιση (και δυσφήμιση) και στον ίδιο τον θεσμό του Πάρκου. Παράλληλα, περιοχές με σημαντική οικολογική αξία όπως για παράδειγμα το δάσος της μακεδονικής δρυός του Μεσοβουνίου ή με μεγάλη ιστορική αξία, όπως το ύψωμα Γκραμμάλα, όπου κρίθηκε η πρώτη συμμαχική νίκη κατά του Αξονα (αναφέρεται εσφαλμένα σαν Δραμιτάλα σε ορισμένους χάρτες), αποκλείονται από το σώμα του Πάρκου, καθώς ανήκουν στην ζώνη των περιοχών του Ζαγορίου που προαναφέραμε και η οποία εκτείνεται από τον Προφήτη Ηλία του Μεσοβουνίου μέχρι την Ι. Μονή των Ασπραγγέλων. Τέλος, υπάρχουν περιοχές, οι οποίες κατά την γνώμη μας θα έπρεπε να ενταχθούν σε καθεστώς αυστηρότερης προστασίας από αυτό που ήδη προτείνεται. Στην κατηγορία αυτή, ειδικότερα, θεωρούμε ότι ανήκουν, εκτός των άλλων, οι εξής περιοχές: α) η περιοχή του όρους Στούρος η οποία λόγω της γεινιάσης με την χαράδρα του Βίκου, την εξακριβωμένη ύπαρξη εκεί σπανίων ειδών της άγριας χλωρίδας και πανίδας (αρκούδα, αγριόγαιος) καθώς και η εκτεταμένη κάλυψη της από τους μοναδικούς γεωλογικούς σχηματισμούς των

επάλληλων σχιστολιθικών πλάκων, θεωρούμε ότι χρήζει απόλυτης προστασίας και θα πρέπει για τούτο να ενταχθεί στον παρακείμενο Πυρήνα (Ζώνη Α'). Ο υπάρχων εκεί χωμάτινος αμαξίτιος δρόμος προς την θέση Οξιμά με την θέα της χαράδρας θα μπορούσε να διατελέσει υπό καθεστώς ελέγχου και ειδικής διαχείρισης με μέτρα όπως η φυλλοκασσιδί του για τον περιορισμό της ταχύτητας των τροχοφόρων, καταβολή αντιτίμου για την προσπέλαση και ελεγχόμενη είσοδο για την προστασία της περιοχής από την οργιάζουσα λαθραία λατομεία αδρανών υλικών. β) η περιοχή Τέντες και η ευρύτερη ανατολική πλευρά του Λάπατου η οποία δεν είναι παραγωγική κτηνοτροφικά, υλοτομικά ή κατ' άλλον τρόπο και η οποία φιλοξενεί εκτός της σπάνιας πανίδας (υπό εξαφάνιση αρπακτικά, αγριόγαιος, αρκούδα) και τον μεγαλύτερο αριθμό φυτικών ειδών αυτής της υπομετρικής ζώνης του όρους Τύμφη, θα πρέπει κατά την γνώμη μας να ενταχθεί στον παρακείμενο Πυρήνα της Χαράδρας Αόου. γ) οι εκτάσεις που οριοθετούνται δυτικά από τον χωμάτινο αμαξίτιο δρόμο Γ' όρους Κλειδωνιάς – Μεγάλης Εκκλησιάς Αγίου Μηνά και στη συνέχεια το τμήμα του επαρχιακού δικτύου Μεγάλης Εκκλησιάς Αγίου Μηνά – Αρίστη – Βίκος και γεινιάζονται με τον Πυρήνα των Βίκου – Βοϊδομάτη, πρέπει απαραίτητα να ενταχθούν στην Β' Ζώνη προστασίας, επειδή μόνον έτσι θα συμβάλλουν στην αποτελεσματική προστασία του Πυρήνα από την μαζική λαθροθηρία του αγριόχοιρου που πραγματοποιείται εκεί κατά κύρον τα τελευταία χρόνια.

- Για το ζήτημα της **έδρας του Πάρκου**, εκτιμούμε ότι η κατάλληλότερη θέση είναι το χωριό Κήποι, το οποίο είναι τοποθετημένο σε κομβικό σημείο μεταξύ των περιοχών του Πάρκου και το οποίο παλαιότερα υπήρξε διοικητικό κέντρο όλου του Ζαγορίου. Θα ευρισκείται έτσι η έδρα πλησιέστερα προς το Κεντροδυντικό τμήμα του Πάρκου, το οποίο δέχεται και αναμιγνύεται θα εξακολουθήσει να δέχεται και στο μέλλον την κύρια επισκεπτική και γενικότερη ανθρώπινη πίεση, λόγω της συγκέντρωσης εκεί της πλειονότητας των ισχυρότερων χαρακτηριστικών του Πάρκου.
- Όσον αφορά το **προσωπικό φύλαξης** θεωρούμε ότι ακόμη και για την αρχική φάση ο προβλεπόμενος αριθμός των δύο στελεχών δεν ανταποκρίνεται στην κάλυψη ούτε της ελάχιστης από τις αυξημένες ανάγκες φύλαξης του καθημερινά απειλούμενου πολύτιμου αυτού χώρου. Επειδή η έλλειψη πόρων προβλέπεται να αποτελεί και σε όστερες φάσεις της λειτουργίας του Πάρκου, εμπόδιο για την αποτελεσματική φύλαξη που θα απαιτηθεί, γνώμη μας είναι ότι θα μπορούσε να εξετασθεί πιθανό η δημιουργία σώματος ένοπλων φυλάκων από άνδρες των ενόπλων δυνάμεων οι οποίοι θα διαθέτουν απαραίτητα ειδικά προσόντα, όπως η κατοχή πτυχίου κλάδου σχετικού με το περιβάλλον, την διασπονή κλπ. και κατάλληλη εκπαίδευση. Πιστεύουμε ότι η ευχερής μεταφορά τεχνονομίας και εμπειρίας από τα Πάρκα των Η.Π.Α., όπου ο στρατός εμπλέκεται στην προστασία τους από τις απαρχές της ιδρύσεως του θεσμού σε παγκόσμια κλίμακα στα τέλη του προπροσέγγιστου αιώνα θα συνέταπε στην επιτυχία μιας προσέγγισης αυτού του είδους. Επιστημάνουμε τέλος, ότι τα τελευταία χρόνια στα μονοπάτια των υπό ένταξη περιοχών διακινούνται ήδη μικρές ομάδες περιπόλων με άνδρες των σωμάτων ασφαλείας και μετέπειτα των συνοριακών φρουρών, οι οποίοι έχουν ως αποστολή την σύλληψη λαθρομεταναστών, καμμία όμως αρμοδιότητα για την φύλαξη των προστατευόμενων περιοχών από λαθροκυνηγούς και λαθραλιείς. Παράλληλα, οι εποχιακοί όπλοι φυλάκας που τα κτώ πάντως δασαρχεία όριζαν στους πυρήνες των Εθνικών Δρυμών δεν ήταν σε θέση να αποτρέψουν ένοπλους κυνηγούς ή λαθραλιείς με δυναμική και διατελούσαν σε καθεστώς συνεχούς απειλής για την ασφάλεια και την ζωή τους. Κατ' αυτόν τον τρόπο η έλλειψη αισθημάτων ασφαλείας των επισκεπτών έχει μειώσει τελευταία αισθητά την πεζοπορική δραστηριότητα στην περιοχή, ειδικά για ολιγομελείς ομάδες και οικογένειες.
- Αναφορικά με την **απαγόρευση της βόσκησης** στις απόλυτα προστατευόμενες περιοχές, θεωρούμε ότι δραστηριότητα αυτή χρήζει ιδιαίτερης μελέτης πριν την εφαρμογή ενός τέτοιου μέτρου. Εκτός από το τεράστιο κοινωνικό ζήτημα που αναμιγνύεται θα δημιουργήσει, είναι πολύ πιθανό ότι θα επιδράσει αρνητικά και στα ενιασμένα οικοσυστήματα της περιοχής. Γνωρίζουμε ότι σε ανάλογες όμοια προστατευόμενες περιοχές της Γαλλίας, για παράδειγμα, διενεργείται από ετών επιδοτούμενη ελεγχόμενη διαχείριση βοσκής, επειδή η εγκατάλειψη αυτής της δραστηριότητας είχε προκαλέσει την εξαφάνιση ειδών της πτηνοπανίδας. Για την Τύμφη είναι βέβαιο ότι η επί σειρά ετών φόνωση «επιβλαβών» αγριών ζώων με δηλητηριώδη δολώματα έχει συντελέσει στην μείωση των αρπακτικών, όμως και η χρήση των αντιβιοτικών και άλλων φαρμάκων στα ποιμνία των σαρκακατσάνων κτηνοτρόφων έχει στέρσει στα είδη αυτή σημαντικό μέρος της τροφής τους που βασίζονταν στα πόματα άρρωστων ζώων. Ένα δείγμα τι τι πιθανότατα πρόκειται να ακολουθήσει μια εκδίωξη της κτηνοτροφίας από τους χώρους όπου αυτή ασκείται επί αιώνες και μάλιστα σε πολλαπλάσιους αριθμούς από ότι σήμερα, είναι η περίπτωση της περιοχής του κάτω ρου του Βοϊδομάτη. Η εκδίωξη του τελευταίου κτηνοτρόφου από τις πλαγιές του φαργαγιού πριν αρκετά

ΕΠΙΣΤΟΛΕΣ

Αθήνα, Τετάρτη 3 Οκτωβρίου 2001
Αγαπητέ μου κ. Τζιόβα και αξιότιμη Συντακτική Επιτροπή του καλού σας περιοδικού «Το Ζαγόρι μας»,

Σας ευχαριστώ που εκαταχωρήσατε στο φύλλο Σεπτεμβρίου, της Μηνιαίας Έκδοσης του περιοδικού σας, την Επιστολή μου, του Αυγούστου. Χαίρομαι, που συμμερίζεστε τις απόψεις μου για τα γνωστά μου Ηπειρωτικά, που αγαπώ, ως πρωτοκαθήμενης λαογραφίας (αλλά και εκτιμητής, Ιωαννίνων και Ζαγορίου και που πολλά μου αναγράφετε. Ας ελπίσω ότι θα ζω ως τις 2004 για να χαρούμε όλοι την ίδρυση του Πανεπιστημίου (Παραρτήματος Θεσ/κης) στα Γιάννινα (μηνπως νωρίτερα, οπότε θα επαινέσω όλον το χώρο σας, καλά επαινώ το περιοδικό σας «Το Ζαγόρι μας»), γιατί δεν περιορίζεται στα «νοσταλγικά» της ιστορίας και λαογραφίας, αλλά χαίρεται και τα σύγχρονα.

Σημ. π.χ. το κύριο άρθρο σας (κ. Τζιόβα) το «Οικολογικό» επίσης άρθρο σας. Ενδιαφέρουν επίσης το σύγχρονο λαογραφικό: «Οι διακοπές (παράδεισος) στο Ζαγόρι (του κ. Δ. Κ. Χριστοδούλου) οι καλοκαιρινές εκδηλώσεις των Συλλόγων και, φυσικά, τις «Σύγχρονες πολιτιστικές εκδηλώσεις» του «Ζ». Τα «Κοινωνικά» επίσης της σ. 18 (με «Γεννήσεις, Γάμους, Θανάτους») είναι και «Δημογραφικά».

Με τον χαιρετισμό μου και στον υπεύθυνο Δ. Κ. Ντιναλέξη.
Δημήτριος Σ. Λουκάτος
τ. Καθηγητής Πανεπιστημίου
Πρόεδρος της «Ελληνικής
Λαογραφικής Εταιρείας»

ΔΙΟΡΘΩΣΗ - ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΗ

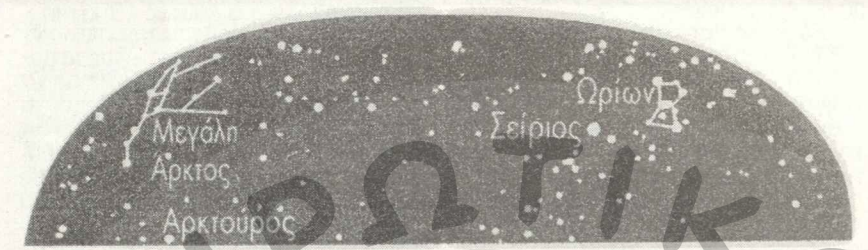
Στο άρθρο, που έγραψα, για τα ταϊπούρα στα Ζαγοροχώρια (τεύχος 283), μάλλον από αλβερφία μου έγινε ένα λάθος μέσα σε παρένθεση (ΙΣΙΔΟΣ) αντί το πλήρες όνομα «ΗΣΙΔΟΣ». Ένας αρχαίος Έλληνας ποιητής, μετάξυ του 8ου και 7ου π.Χ. αιώνα.

Ένας μεγάλος αριθμός έργων αποδίδεται στον Ησίοδο. Κυριότερα η «Θεογονία», «Έργα και Ημέραι» και «Η Ασπίς του Ηρακλέους».

Το καλύτερο μέρος του δεύτερου έργου του είναι το ποίημα της «Εργασίας» και ένας μεγάλος «ύμνος του γεωργικού μόχθου». Μόχθος που συσχετίζεται με την πορεία των άστρων και φαίνονται να δίνουν κίνηση και πνοή στο ίδιο το ποίημα. Γι' αυτό και μένα μου άρεσε και το έμαθα απ' έξω: «Κι όταν ανέβουν στα μεσούρανα ο Ωρίωνας και ο Σείριος κι αντικρίσει η ροδοδάκτυλη Αυγή τον Αρκτούρο, τότε να τραγήσει όλα τα σταφύλια και στο σπίτι να τα φέρεϊς...».

Καλόπιστα λοιπόν τα ταϊπούρα, φίλοι Ζαγορίσιοι, Καλά Χριστούγεννα και με υγεία και ευτυχία ο Καινούργιος Χρόνος.

Γιάννινα 20 Δεκεμβρίου 2001
Κώστας Δημ. Χριστοδούλου



Το Μονοδένδρι άξονας πολιτιστικού τουρισμού Η ΑΝΩΤΑΤΗ ΣΧΟΛΗ ΚΑΛΩΝ ΤΕΧΝΩΝ ΙΔΡΥΕΙ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΟ ΣΤΑΘΜΟ ΤΗΣ

• Σε καινούργιο κτιριακό συγκρότημα

Η Ανώτατη Σχολή Καλών Τεχνών (Α.Σ.Κ.Τ.) της Πρωτεύουσας δημοσίευσε πρόσφατα στον Τύπο πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος για την εκπόνηση μελέτης κατασκευής Καλλιτεχνικού Σταθμού στο Μονοδένδρι.

Πρόκειται ουσιαστικά για παράρτημα της Σχολής, του οποίου η χρήση προσδιορίζεται ως ξενώνας καλλιτεχνών, φοιτητών και λοιπού προσωπικού. Όπως επίσης ως εργαστηριακός χώρος ζωγραφικής των φοιτητών καθώς και ως χώρος διαργάνωσης σεμιναρίων, εκθέσεων ζωγραφικής και διαφόρων πολιτιστικών εκδηλώσεων.

Ανάλογος Καλλιτεχνικός Σταθμός θα κατασκευασθεί και θα λειτουργήσει και στην Παρομβιά. Οι δύο Σταθμοί στην Ήπειρο γίνονται κατά το πρότυπο των Σταθμών της Α.Σ.Κ.Τ. στην Ύδρα, Μύκονο, Πάρο, Δελφούς και Μήθυμνα.

Η προϋπολογιζόμενη δαπάνη του Σταθμού Μονοδενδρίου είναι

- | | |
|---|---|
| 1. Γενική Γραμματεία | 5. Κοινότητα Βοβόνας |
| 2. Δήμος Κορινθίου Ζαγορίου | 6. Δήμος Κορινθίου Ζαγορίου |
| 3. Κοινότητα Πιπτιχίου | 7. Κοινότητα Πιπτιχίου |
| 4. Δήμος Τύμφης | 8. Δήμος Τύμφης |
| 9. Τοπικό Σύμφωνο Ποιότητας Ζαγορίου | 9. Τοπικό Σύμφωνο Ποιότητας Ζαγορίου |
| 10. Ιστορική και Λαογραφική Εταιρεία Ζαγορίου | 10. Ιστορική και Λαογραφική Εταιρεία Ζαγορίου |
| 11. Αγροτική και Δασική Συνεταιριστική Ζαγορίου | 11. Αγροτική και Δασική Συνεταιριστική Ζαγορίου |
| 12. Παιδαγωγικό Στάδιο - Στάδιο Αποδοχής Ζαγορίου | 12. Παιδαγωγικό Στάδιο - Στάδιο Αποδοχής Ζαγορίου |

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΒΡΑΔΕΤΟΥ
Ονομασία γεφυριών

Αγαπητοί κύριοι,

Θέλοντας να διαφυλάξουμε την πολιτιστική κληρονομιά του Βραδέτου αλλά και ολόκληρου του Ζαγορίου, αισθανόμεστε την υποχρέωση να σας υποβάλλουμε την αίτηση για τοποθέτηση, παράπλευρα, από τα γεφύρια **Νούτσου-Κόκκορου** και **Λαζαρίδη-Κοντοδήμου**, πινακίδων που να εξιστορούν την προέλευση των επωνύμων τους.

Είναι κρίμα να μην γνωρίζουν οι πάμπολλοι επισκέπτες την αληθινή επωνυμία των γεφυριών που στέκουν εκεί για τουλάχιστον 20 χρόνια.

Αν και εφόσον μας επιτρέψετε, με δικά μας έξοδα, θα τοποθετήσουμε τις πινακίδες σε σημείο τέτοιο που να μην βλάπτει το περιβάλλον ούτε και την αισθητική του χώρου.

Θεωρούμε ότι είναι ύψιστη υποχρέωσή μας η σωστή ενημέρωση όλων, με πρώτα τα παιδιά μας ως απόγονοι, εκείνων που με την προσφορά τους επεδίωξαν την εξαγωγή από την απομόνωση του Ζαγορίου.

Περιμένουμε απάντησή σας σύντομα σε αυτό το θέμα που δεν αφορά μόνο εμάς σαν Βραδετινούς αλλά όλους εμάς τους ΖΑΓΟΡΙΣΙΟΥΣ.

Με τιμή
Το Δ.Σ.

Αγαπητό «Ζαγόρι μας»

Διαβάζοντας στο τεύχος 281, Σεπτεμβρίου 2001 και παίρνοντας αφορμή από την στήλη «Ζαγορίσιοι που έφυγαν» που η εφημερίδα «Ηπειρος» έχει αφιερώσει στο μεγάλο Ζαγορίσιο καλλιτέχνη τροβαδόρου Χρ. Καψάλη η Ζιούλη όπως τον ξέραμε όλοι μας αυτή τη μεγάλη φωνή που έφυγε πρόσφατα για πάντα για το μεγάλο ταξίδι.

Κάνω μια πρόταση, στο αρχείο της Ε.Ρ.Τ. υπάρχουν ηχογραφήσεις με τα «ΖΑΓΟΡΙΣΙΑ» από το 1960 έως και γρηγορότερα, δηλαδή την εποχή που ήταν στις δόξες τους, με κλίμα τους επίσης εξεχαστους Φιλ. Ρούνα και Χρόνη Καψάλη και φυσικά τον Μεγάλο Γρ. Καψάλη. Την εποχή που τα ηχογραφήσαν στη Θεσσαλονίκη, ήταν ακόμη το Πρώτο και Δεύτερο Πρόγραμμα της Ε.Ι.Ρ. και ο Ραδιοσταθμός της Υ.Ε.Ν.Ε.Δ. που ήταν τότε. Αργότερα συνενώθηκαν και έγινε η ΕΡΑ3 (εγώ θυμάμαι γιατί έχω 40 χρόνια στη Γερμανία).

Το 1961 ακούγαμε στο Πρώτο Πρόγραμμα κάθε Δευτέρα βράδυ στις 10 η ώρα τα «ΤΑΚΟΥΤΙΑ» μισή ώρα. Θυμάμαι μερικά τραγούδια 1) Παπαρούσας στο Ζαγόρι, 2) Εψές που νυχτοδιάβαινε, 3) Τα ξυρίσματα του γαμπρού, 4) Το τραγούδι του κουμπάρου και άλλα πολλά, που να τα θυμάμαι όλα. Πέρασαν τόσα χρόνια. Όλες αυτές οι ταινίες πρέπει να βρίσκονται στο αρχείο της ΕΡΑ3. Αυτός ο μουσικός θησαυρός για να μην χαθεί σε κάποια αποθήκη της ΕΡΑ3, ας βοηθήσουν όλοι όσοι μπορούν: Οι Δήμοι του Ζαγορίου, οι Εκπολιτιστικοί Φορείς, το Υπουργείο Πολιτισμού, η Ε.Ρ.Τ. ή όποιος άλλος μπορεί, ώστε τα τραγούδια αυτά να κυκλοφορήσουν σε CD ας γίνει κάτι, θα είναι ένας φόρος τιμής για τα «ΤΑΚΟΥΤΙΑ».

Και το «Ζαγόρι μας», να αρχίσει μια σταυροφορία ώστε κάθε σπίτι, καφενείο ή ταβέρνα στο Ζαγόρι να έχουν αυτά τα τραγούδια, ώστε τα παιδιά μας και τα εγγόνια μας να μεγαλώσουν με την γνήσια μουσική παράδοση.

Για να μην έχουμε ακούσματα (αν και δεν είμαι ειδικός) σαν αυτό που άκουσα πριν 2 χρόνια περίπου από το Ραδιοφωνικό σταθμό Θεσσαλονίκης στο βραχά από κάποια κυρία από το νέο κύριο του Έντεχνο Ελληνικού τραγουδιού που τραγουδεί την «Χαλασιά» με όργανα ξένα προς την Ηπειρώτικη μουσική.

ΕΠΙΣΤΟΛΕΣ

Και στο CD αυτό παίζει κλαρίνο ένας από τους κορυφαίους κλαρινίστες του τόπου μας, που δεν είχε το θάρρος και την τόλμη να της γυρίσει την πλάτη και να της πει:

— Όχι κυρία μου, δεν παίζω. Τα τραγούδια μας δεν τραγουδούνται όπως τα τραγουδάτε εσείς. Εγώ δεν αλλοιώνω τη μουσική μας παράδοση. Θα τρίζουν τα κόκκαλα (στο άκουσμα αυτού του τραγουδιού) των Μπεκάριδων, του Μητσιού Γκανά και του Χαρ. Μπούρμπου που έπαιζε κλαρίνο στην πρώτη εκτέλεση της «Χαλασιάς» σε δίσκο γραμμοφώνου 78 στροφών, αν δεν απατώμαι μετά τον Εμφύλιο Πόλεμο.

Ας προσέξουν οι κυρίες και κύριοι αυτοί που παίρνουν ένα μικρόφωνο στο χέρι και νομίζουν πως μπορούν να τραγουδήσουν «Ηπειρώτικα Τραγούδια» γιατί είναι πολλά τραγούδια μας κακοποιημένα και από άλλους τραγουδιστές αυτού του είδους.

Τα τραγούδια μας δεν παίζονται ούτε με ούτι, ούτε με μπουζούκι. Θέλουν κλαρίνο, βιολί, λαούτο και ντέφι και φωνή κρυστάλλινη και οι μουσικοί που θα τα παίξουν πρέπει να μεγαλώσουν με αυτά, να είναι τα βιώματά τους, αλλιώς δεν τα αποδίδουν σωστά.

Συγχωρείστε με αν έφευγα λίγο από το θέμα που σας γράφω, η αγανάκτηση όμως με πνίγει.

Ευχαριστώ
Δημήτριος Αθαν. Τσουμάνης
Bielefeld 12 Οκτωβρίου 2001

Απάντηση στην «οργή και το παράπονο» του Γρηγ. Καψάλη

Φίλε Γρηγόρη

Με προσοχή διάβασα την επιστολή σου στο «Ζαγόρι μας», σχετικά με το πανηγύρι στο χωριό μας. Προσπάθησα να καταλάβω το περιεχόμενο, όσο και το σκοπό της επιστολής και ομολογώ ότι δυσκολεύτηκα. Είναι αλήθεια ένα κράμα παράπονο και αυτοπροβολή! Περιμένα να πάρεις κάποια απάντηση από τους κατά τα άλλα χαλίστατους «αρμόδιους» ή και τους, περιέργως, φίλους των, αλλά μας απογοητεύσαν. Επειδή δε θέλω να σ' απογοητεύσω κι εγώ θα σταθώ σε λίγα σημεία του δημοσιεύματος που υπογράφετε.

Κατ' αρχάς καταδικάζω απεριφράστα τη βανασυτή ενέργεια, ορισμένων συγχωριανών μας, όπως την περιγράφεις, εναντίον του συγκροτήματός σου. Το γεγονός όμως δε μας εκπλήσσει, γιατί δεν είναι πρωτόγνωρο. Τα ίδια συνέβησαν και στο παρελθόν, όλοι εσήχησαν, εμείς τα καταδικάσαμε και γίναμε κακοί. Ίσως όμως φέτος βρήκαν, οι ίδιοι άνθρωποι, προσφορότερο έδαφος και έδρασαν με μεγαλύτερη μανία, τόση που επιτέλους προβλήματίστηκες κι εσύ. Και ως εδώ όλα θα ήταν καλά αν απόφευγες τους «αγριους» χαρακτηρισμούς για τους νέους του χωριού μας, που εκφράζονται κάπως ασυνήθιστα τις πρωινές ώρες. Είναι βλέπεις «αλκυκές» οι ώρες εκείνες και για κείνους και για σένα. Ας απέφυγες λοιπόν τα παρακάτω που γράφεις. Ρωτάς αν είχαμε επιτροπή, ποιοί είναι οι αρμόδιοι, τι μέτρα έλαβαν και κάτι τέτοια. Απ' όλα είχαμε, αγαπητέ Γρηγόρη και μάλιστα με πρωταγωνιστή τον αδελφό σου. Γιατί δεν τον ρωτάς αυτόν να σου πει αν ήταν «οργανωμένη», όπως λες, η επίθεση «των μαινόμενων και αφρισμένων ταύρων» όπως τους ονομάζεις. Δεν αναφέρεται το όνομα του «επίσημου ανθρώπου» από τους διοργανωτές (όσα βάζω μέσα σε εισαγωγικά είναι δικά σου λόγια), ο οποίος ήξερε από την προηγούμενη μέρα ότι «κάποιοι θα δημιουργούσαν επεισόδια» κ.τ.λ. Αυτό δε σου γεννάει κανένα ερώ-

τημα; Γιατί λοιπόν δεν ανατρέχεις εκεί, παρά τα βάζεις με το χωριό μας; Ποιός περίμενες να καταγγείλει το συμβάν, αφού ούτε εσύ ο ίδιος δεν το κατηγορείς; Αν ήθελες τέτοια εξέλιξη έπρεπε να το καταγγείλεις εσύ και να μας καλέσεις για μάρτυρες. Τότε θα είχαμε δικαιώμα να κρίνεις τη στάση των συγχωριανών σου. Το ότι διασύρθηκε το χωριό μας είναι γεγονός.

Σημειώνω όμως και μερικά άλλα που τα βρήσκω πολύ τραβηγμένα. Γράφεις: «εγώ προσπάθησα 52 χρόνια, που ίδρυσα το πανηγύρι μας με τον πατέρα μου το 1952...». Δεν ξέρω πως το εννοείς αυτό και τι σ' αλήθεια πιστεύεις. Η λογική όμως λέει πως το πανηγύρι δεν είναι δυνατόν να το κάνουν 2-3 άνθρωποι ούτε και πέντε ακόμα, γιατί τότε θα είχαμε «τρεις λαλούς και δυο χορευόντες». Το πανηγύρι έχει την ιστορία του, την οποία οφείλουμε να τη σεβόμαστε, γιατί είναι παράδοση πλέον, και ως προς την ίδρυση του και ως προς την εξέλιξή του.

Για το άλλο, ότι προσφέρει στο χωριό μας 55 χρόνια, όπως και στο Ζαγόρι κ.τ.λ., ομολογώ και το πιστεύω ακράδαντα ότι είσαι ένας καταξιωμένος άνθρωπος στο χώρο σου και αναγνωρισμένη είναι η καλλιτεχνική σου αξία και από πολλούς επιβραβευμένη. Όμως στο χωριό μας δεν προσφέρει κάτι ιδιαίτερο ανιδιοτελώς. Πρώτα κάνουμε την οικονομική συμφωνία κι ύστερα καταφθάνεις με το «καλύτερο» συγκρότημα. Όσο για την τιμή που ζητάς να σου γίνει,

αυτά γίνονται μετά θάνατον. Ίσως τότε θυμηθούν την προσφορά μας. Πάντως να ξέρεις και συ και άλλοι, που επαινούνται κατά καιρούς, κάθε τι που πληρώνεται δεν είναι κοινωνική προσφορά. Τελειώνοντας σε διαβεβαιώνω ότι εμείς οι Τσερβαριώτες ξεχνάμε τον όρκο σου και κρατούμε την υπόσχεσή σου ότι από δω και πέρα θα είσαι «χωριανός».

Φιλικά
Αριστόβουλος

Αγαπητέ Γρηγόρη

Νομίζω ότι μπορώ να σε αποκαλώ έτσι, αφού πλέον αποτελείς ένα κομμάτι του τόπου όπου μεγαλώσαμε και τον οποίο αγαπήσαμε — και αγαπάμε, αλλά προπάντων, αποτελείς πλέον ένα κομμάτι της ίδιας μας της ζωής μας.

Παίρνοντας αφορμή από την επιστολή σου στο «ΖΑΓΟΡΙ ΜΑΣ» (Σεπτ. 2001), θέλω να σου εκφράσω μ' αυτές τις λίγες γραμμές τα αισθήματα — όχι μόνο τα δικά μου αλλά, φαντάζομαι, και όλων όσων εμπλεκόταν σ' αυτό που αποκαλούμε Ηπειρώτικη μουσική παράδοση και για την οποία αποτελείς «Κεφάλαιο». Ο Γρηγόρης Καψάλης δεν ανήκει μόνο στον εαυτό του ή στο χωριό του. Ανήκει σ' όλους τους Ζαγορίσιους σ' όλους τους Ηπειρώτες. Κι όλα με σ' ευγνωμονούμε για τη μέχρι τώρα προσφορά σου στον τόπο μας αλλά και στις ψυχές μας.

Τα υπολόγισα στην κρίση σου.
Με αγάπη
Νίκος Βασδέκης
από το Βραδέτο

ΕΚΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΜΟΡΦΩΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ
ΛΕΠΤΟΚΑΡΥΑΣ - ΖΑΓΟΡΙΟΥ

«ΤΟ ΔΙΑΣΚΟΒΕΤΣΙ»
ΕΔΡΑ: ΛΕΠΤΟΚΑΡΥΑΣ-ΖΑΓΟΡΙΟΥ
ΑΦΜ 099534987 - ΔΟΥ Β' Ιωαννίνων

ΠΡΟΣ: 1) Το Δήμο Τύμφης, Τσεπέλοβο, 2) Δ/ση Δασών, Αβέρωφ 6, Ιωάννινα, 3) Περιφερειακή Διοίκηση Πυροσβεστικών Υπηρεσιών Ηπείρου, Αρχ. Μακαρίου 18 - Ιωάννινα

ΚΟΙΝ. ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΤΗΛΕΝΙΩΝ
ΠΑΝΑΦΟΝ-VODAFONE

Πειραιώς 163 και Ευελπίδων ΤΚ 11854 - Αθήνα

ΘΕΜΑ: Εγκατάσταση Βάσης κινητής τηλεφωνίας στη θέση «Άγιος Χριστόφορος» του Δ.Δ. Λεπτοκαρυάς

Σχετικά με το θέμα έχουμε την τιμή να εκθέσουμε τα παρακάτω:

1. Ο όλος χειρισμός της υπόθεσης έγινε ερήμην των κατοίκων της Λεπτοκαρυάς καθώς δεν εκφράστηκε η άποψη των, αλλά ούτε η σύμφωνη γνώμη του Τοπικού Συμβουλίου Δ.Δ. Λεπτοκαρυάς, ως προβλέπεται από τον Ν. 2539/97 άρθρο 6 παράγρ. 4 (εάν υπάρχει να μας δοθεί).
2. Η εγκατάσταση έγινε σε πολύ μικρή απόσταση από την εκκλησία, μόλις 15 μέτρων επάνω στο πλατό της και όχι σε απόσταση 100 μ. από αυτήν και το πλατό κατά παράβαση της απόφασης του Δημοτικού Συμβουλίου. Μάλιστα τότε με το αρθρ. 11/20-6-2001 έγγραφό του ο Εκπολιτιστικός Μορφωτικός Σύλλογος Λεπτοκαρυάς εξέφρασε τις αντιρρήσεις του σχετικά με την τοποθέτηση της κεραίας. Η απόφαση ορίζει κατασκευή δικού του στέγασης μηχανημάτων, ενώ η εκμεταλλεύτρια εταιρεία προωθεί στο συμβόλαιο του όρου «οικιστικούς» (αρθρ. 1 και 6) και άλλες κατασκευές αδιευκρίνιστες (αρθρ. 1).
3. Λείπει από την ενημέρωσή μας η απόφαση του Δασαρχείου σχετικά με τον χώρο εγκατάστασης, σύμφωνα με το τοπογραφικό, αφού σε απόσταση μόλις (5) μέτρων από το πλατό φτάνει πύκνα και η έκταση είναι δασική.
4. Επίσης λείπει από την ενημέρωσή μας η άδεια της Πυροσβεστικής Υπηρεσίας, διότι η λειτουργία σήμερα της κεραίας «εγκυμονεί» κινδύνους πυρκαγιάς λόγω του χώρου που έχει εγκατασταθεί (πυκνόφυτη δασική έκταση αλλά και λόγω λειτουργίας γεννητριών, αφού αυτή λειτουργεί χωρίς την παρουσία υπαλλήλων και χωρίς δε να ληφθούν τα κατάλληλα πυροσβεστικά μέτρα.
5. Η τωρινή τοποθέτηση της κεραίας θεωρείται απαράδεκτη, καθώς η παρεμπιμπόληση λειτουργεί κατά τις 9 Μαΐου (και ευκαιριακά) οπότε πλήθος κόσμου από Λεπτοκαρυά και Δόλιανη εκκλησιάζεται σ' αυτή. Ενόψει εδω ταυτίζεται ότι στο πλατό αυτής γίνονται παραδοσιακές πολιτιστικές εκδηλώσεις, ποταμα νεφρίκο με τις σημερινές συνθήκες, αφού έχει εγκατασταθεί η κεραία και ο φόβος της ακτινοβολίας επιπονώσει την καλή πρόθεση των προσκεκλημένων. Πρέπει να τονιστεί επίσης ότι το ψήφισμα του Αγίου Χριστόφορου με την εκκλήση θεωρείται το «μπαλόνι» της περιοχής μας με θέα σε όλο το Ζαγόρι και η εγκατάσταση της κεραίας περιορίζει στο ελάχιστο τις ετιμολογικές φηλοισλατών, ομιλητών, τουριστών κ.λ.π. (η παραμονή της κεραίας είναι αντίθετη με την υποχρέωση της εταιρείας να σεβαστεί το χώρο) εφόσον αυτές δεν αντικεινται κατ' αρχάς στο νόμο και ειδικότερα στην προστασία του περιβάλλοντος, στη δημόσια τάξη και στα χρηστά ήθη.
6. Θεωρούμε απαράδεκτο τον όρο του συμβολαίου αρθρ. 9 με τον οποίο, μπορεί η εταιρεία **ΜΕΤΑ** την υπογραφή της σύμβασης να προβεί σε τροποποίηση των εγκαταστάσεων της. Εάν η εταιρεία είχε τέτοιες προθέσεις, έπρεπε να τις κοινοποιήσει στο Δήμο πριν από τη λήψη της απόφασης 57/2001, για να γνωρίζουν οι Δημότες και Συμβούλοι το τι ψηφίζουν.

Υστερα από τα παραπάνω παρακαλούμε να προβείτε σε όλες εκείνες τις ενέργειες που απαιτούνται για να διασφαλιστεί το Δημόσιο συμφέρον και να μας ενημερώσετε σχετικά, λαμβάνοντας υπόψη σας ότι είμαστε αντίθετοι στην παραμονή της κεραίας, όπως έχει τοποθετηθεί κατά παράβαση της απόφασης του Δήμου 57/2001 και με τους όρους που προωθούνται με το προς υπογραφή συμβόλαιο.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

συγχαίρουμε.

Επίσης συγχαίρουμε τον παππού και τη γιαγιά να τους ζήσει και να μεγαλώνει με υγεία και χαρά.
Κούλα - Φίλιππας

ΒΩΒΟΥΣΑ
Θάνατοι

— Στις 29 Νοεμβρίου 2001 πέθανε στην Αθήνα η **Ισαβέλλα Τσιαπάρα**, σύζυγος του Προέδρου της «Πανελληνίας Ένωσης Αναπήρων και Θυμάτων πολέμου» Ιωάννη Τσιαπάρα.

Στον τεθλιμμένο σύζυγό της και σ' όλους τους οικείους της θερμά συλλυπητήρια.

Το «Ζ» μας

ΕΛΑΦΟΤΟΠΟΣ
Ευχές

— Εν όψει του νέου έτους 2002 ευχόμαστε σε όλους τους συγχωριανούς μας, όπου και να βρίσκονται, **καλή χρονιά με υγεία, ειρήνη και οικογενειακή ευτυχία.**

— Στους νεόνυμφους **Χρήστο και Ξανθή Γκουγιάννου** που στεφάνωθηκαν στα Γιάννενα στις 17 Νοεμβρίου 2001, ευχόμαστε να ζήσουν και καλούς απογόνους.

— Στο νέο γιατρό από το χωριό μας **Κων/νο Τόμο**, ευχόμαστε ολόψυχα υγεία, καλή σταδιοδρομία και

σε ανώτερα. Στους γονείς του Δημήτρη και Ντίνα να τον χαίρονται και στην αδελφή του να του μοιάσει.

Το Διοικητικό Συμβούλιο της Ένωσης Ελαφοτοπιτών

— Στα ξαδέλφια μας **Πάκη και Νίκη** πολλές ευχές, να σας ζήσει ο γιός, να τον χαρείτε όπως τον επιθυμείτε και επιπλέον ευχόμαστε πολλούς και καλούς απογόνους.
Πάκης-Νίκη Γκογιάννου

Διόρθωση

— Ο Δαίμων του ...τυπογραφείου έβαλε και πάλι το χέρι του, με αποτέλεσμα να αφήσει εκτός της λίστας των προσφερθέντων οικειοθελώς για παροχή υπηρεσιών ως πωλητή στο κυλικείο, κατά τη διάρκεια του πανηγυριού, τον **Κώστα Καραϊσκό**, τον οποίο ευχαριστούμε ιδιαίτερα. Να επισημάνουμε δε ότι ο Κώστας προσφέρει τις υπηρεσίες του κάθε χρονιά από το ίδιο πόστο με το ίδιο μεράκι, από τότε που η Ένωση ανέλαβε αυτό το θεσμό.

Θάνατοι

— Έφυγε από κοντά μας η **Καλλιόπη**, σύζυγος Δημητρίου Λιόγκα του Κων/νου. Η Ένωση μας συλλυπείται βαθύτατα, τα παιδιά της Κώστα και Μαρία, τα αδελφία της Θρασύβουλο Λιόγκα και Χρυσάνθη Ζήνα, τα ανήγιά της, τα εγγόνια της και τους λοιπούς συγγενείς της.

— Πέθανε στην Αθήνα, όπου και κηδεύτηκε, η **Μαρία Χέλημη**, μητέρα του εκλεκτού ανθρώπου και γαμπρού στον Ελαφοτοπό Νίκου Χέλημη, τον οποίο μαζί με τη γυναίκα του Θέτιδα, το γένος Εμμανουήλ, και τα παιδιά του, συλλυπούμεθα βαθύτατα.

— Συλλυπητήρια στη Φιλομήλα Δάλλα-Μπλάσιου, κόρη της Πολυμνίας Χρόνη, για το θάνατο του συζύγου της **Χρήστου**, φίλου του Ζαγορίου, ο οποίος απεβίωσε στα Γιάννενα και κηδεύτηκε την 1η Νοεμβρίου στο νεκροταφείο του Αγίου Νικολάου Κοπώνων. Συλλυπητήρια επίσης στο μέλος του Διοικητικού μας συμβουλίου Δημήτρη Δάλλα και στους γονιούς του.

Το Διοικητικό Συμβούλιο της Ένωσης Ελαφοτοπιτών

Συγχαρητήρια

— Για την κατάκτηση του χρυσού μεταλλίου στους αγώνες Πυγμαχίας των Ενόπλων Δυνάμεων και Σωματών Ασφαλείας, συγχαίρουμε τον αγαπημένο μας ανηψιό και ξάδελφο **Βασίλειο Ιωάν. Τζόκα** και του ευχόμαστε πάντα επιτυχίες.

Οικ. Νικολάου Κύρκου

ΔΙΛΟΦΟ

Ευχαριστήρια στο Δήμο

Θέλω να εκφράσω τη χαρά και τις ευχαριστίες μου, τόσο σε σας προσωπικά κύριε Δήμαρχε, όσο και στα μέλη του Δημοτικού Συμβ/λίου και του τοπικού του Κεντρικού Ζαγορίου, για την ευαισθησία που δείξατε να κατασκευασθεί τοίχος αντιπτήριξης στην είσοδο του χωριού μου Δίλοφο Ζαγορίου.

Το έργο αυτό, θα κοσμήσει περισσότερο το ημισμένο χωριό μου και θα φέρνει πάντοτε την σφραγίδα των έργων της Δημαρχίας σας. Ευχόμαι την επανεκλογή σας, για το συμφέρον του Κεντρικού Ζαγορίου.

Πιπίτσα Γ. Δούνια

ΚΑΠΕΣΟΒΟ
Συλλυπητήρια

— Στη μνήμη της αγαπημένης μας φίλης **Ζωής Η. Κωστούλα** που πέθανε και κηδεύτηκε στην Αθήνα στις 19 Νοεμβρίου, προσφέρουμε 20.000 δρχ. στον Ιερό Ναό Κοιμήσεως της Θεοτόκου Καπεσόβου και συλλυπούμεθα εγκάρδια τα παιδιά της Κωστή και Κατερίνα, Γιώργο, Θανάση και Βασίλη.

Γιούλια Στεργίου
Ελένη Βασιλά

ΚΑΣΤΑΝΩΝΑΣ
Συγχαρητήρια

— Στον εγγονό μας **Γεώργιο Ιγνατιάδη**, που πέτυχε στα ΤΕΙ Θεσσαλονίκης, Τμήμα Πληροφορικής, θερμά συγχαρητήρια και καλές σπουδές.

Ο παππούς και η γιαγιά
Γιώργος - Δώρα

ΚΗΠΟΙ
Γεννήσεις

— Η **Βάλη** κι ο **Άγγελος Γκρουϊδης**, έγιναν για δεύτερη φορά γονείς ενός υγιέστατου αγοριού. Στους ευτυχείς γονείς, τους παππούδες και τις γιαγιάς τα θερμά μας συγχαρητήρια και νάναι γερός και τυχερός στη ζωή του ο νεογέννητος.

Οικογένεια Κώστα
Δ. Χριστοδούλου
«Το ΖΑΓΟΡΙ μας»

ΛΑΪΣΤΑ
Συγχαρητήρια

— Στη **Τζαμπούρα Χαρούλα** από τη Λαϊστά Ζαγορίου για την απόκτηση του μεταπτυχιακού της διπλώματος με βαθμό «οκτώ» από το Τμήμα Ιστορίας-Αρχαιολογίας του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, θερμά συγχαρητήρια.

«Το ΖΑΓΟΡΙ μας»

ΛΕΠΤΟΚΑΡΥΑ
Συγχαρητήρια

— Στην αγαπημένη μας **Αικατερίνη Κασαρού**, εγγονή του Κων/νου Παπαδοπούλου, που πέρασε στη σχολή Ηλεκτρολόγων Μηχανολόγων στην Πάτρα ευχόμαστε θερμά συγχαρητήρια, υγεία και δύναμη για τις παραπέρα σπουδές της.

Οίκ. Γεωργίου
Γκαγκοπούλου

ΠΑΠΙΓΚΟ
Γεννήσεις

— Το ζεύγος **Αναστασίου Τσελίδη** απέκτησε το πρώτο εγγονάκι τους. Ο μικρότερος υιός τους **Τηλέμαχος** τους χάρισε χαριτωμένη εγγονούλα. Στους παππούδες και στους γονείς ευχόμεθα να είναι πάντα ευτυχισμένο και να τους χαρίσει όλε τις χαρές του κόσμου.

«Το ΖΑΓΟΡΙ μας»

ΤΣΟΥΜΑΝΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ του ΓΕΩΡΓΙΟΥ

Την 15η Νοεμβρίου κηδεύθηκε στο Πάπιγκο ο μεγαλοσελιγκας Νίκος Τσουμάνης του Γεωργίου. Ο Νίκος γεννήθηκε στο Πάπιγκο το 1917 και ανήκει στην πιο αξιόλογη Σαρακατσάνεικη οικογένεια του Πάπιγκου. Μεγαλοσελιγκάδες από τα παλιά πάντοτε προσέφεραν και προστάτευαν το Πάπιγκο από τους κινδύνους και κυρίως κατά την περίοδο που κυριαρχούσαν οι ληστοσυμμορίες. Έφυγε όρθιος και αξιοπρεπώς, αφού πριν από λίγες ημέρες μαζί με τα παιδιά του φόρτωσε το κοπάδι των στεριών προβάτων του για τα χειμαδιά. Κατάμεστη η εκκλησία του Αγίου Βλασίου. Μέγα πλήθος ετίμησε το Νίκο στο τελευταίο του ταξίδι. Σαρακατσάνοι απ' όλους τους Νομούς της Ηπείρου καθώς και το πλείστον των Παπικιωτών, βρέθηκαν στο Πάπιγκο για να πουν το τελευταίο αντίο στον έντιμο και υπερήφανο άνδρα.

Η οικογένειά του και οι στενοί συγγενείς αντί στεφάνων προσέφεραν στον Ιερό Ναό του Αγίου Βλασίου χρηματικά ποσά και ο Ανδρέας Αποστόλου αποχαίρησε τον εκλιπόντα με τα παρακάτω λόγια:

«Τα γρέκια χορταριάζουν και τα σκυλιά γαβγίζουν». Αείμνηστε, Μπάμπα Νίκο, είμαστε όλοι σήμερα εδώ στον Άγιο Βλάσιο, στην κεντρική εκκλησία του χωριού μας. Γεμάτη η εκκλησία μας, η γυναίκα σου, τα παιδιά σου, ο Χρήστος και ο Λεωνίδας, η νύφη σου η Βάσω, όλοι οι συγγενείς σου, εξάδελφια και ανήψια, οι φίλοι σου, οι συγχωριανοί σου. Μαζευτήκαμε για τον τελευταίο χαιρετισμό. Μαζευτήκαμε οι τσελιγκάδες της περιοχής της Πίνδου και της Αστράκας. Ήλθαν στο Πάπιγκο να χαιρετίσουν τον συνάδελφό τους το τσελιγκα Νίκο Τσουμάνη, τον τελευταίο από τα παιδιά του τσελιγκα Γεωργίου Τσουμάνη. Ο πατέρας σου εγκατεστημένος στα βουνά του Παπύγκου, Ραδόβολη σου. Τρομαγμένοι οι ανήμποροι και οι άρρωστοι. Λυπημένοι οι φίλοι, οι γνωστοί, οι επισκέπτες. Όχι η Ελένη δεν πέθανε, ζει.

Τέτοιοι άνθρωποι σαν κι εσένα, ποτέ δεν πεθαίνουν.

Τώρα αναπαύσου, γιατί τον διψασμένο πότισες, στον πεινασμένο έδωκες να φάει, τον ανήμπορο και τον άρρωστο επισκέφτηκες. Αιώνια σου η μνήμη!

Ανδρέας Αποστόλου

ΦΡΑΓΓΑΔΕΣ

Συμπληρώνεται χρόνος απ' το θάνατο του αγαπητού μας Θανάση Σακελλαρίδη. Δυσαναπλήρωτο το κενό, τόσο στην οικογένειά του, όσο και στη Ζαγορίσια κοινωνία. Εμείς, Θανάση, συνεχίζουμε την προσπάθεια. Νάσαι ήσυχος κι αναπαμένος και εσύ και οι άλλοι εξέχοντες Ζαγορίσιοι, που βρίσκεστε αυτού ψηλά.

Αιώνια σου η μνήμη.

«Το ΖΑΓΟΡΙ μας»

ΑΥΤΟΙ ΠΟΥ «ΕΦΥΓΑΝ»

Ευλαβικό μνημόσυνο στον ΒΑΣΙΛΗ ΒΑΦΕΙΑΔΗ

Στις 23 του Νοέμβρη, έφυγε για πάντα από κοντά μας ο Βασίλης Βαφειάδης, ο επί σειρά ετών χρυσόχορς της οδού Αβέρωφ, ο καθ' όλα αγαπητός και λάτρης του Μεσοβουνίου, του χωριού που αγάπησε με πάθος και δεν το αποχώρησε ούτε μετά το θάνατό του.

Ό,τι κι αν πει κανείς για τον εκλιπόντα, ό,τι κι αν γράψει για το Λάκι μας —έτσι τον αποκαλούσαμε στο χωριό— είναι δύσκολο να αποτυπώσει τον άσφογο χαρακτήρα του, να αναφέρει τα προσόντα του όλα.

Δ.Α.Γ.

ΕΛΕΝΗ ΙΩΑΝΝΙΔΟΥ

Ένας βράχος από τα βουνά του Παπύγκου, ξαφνικά χθες, ξεκίνησε κι έπεσε! Το πέσιμό του έκανε βρόντο πολύ, ακούστηκε ως τα Τσουμέρκα και πέρα απ' αυτά! Κι όλοι μας στο άκουσμα του βρόντου, ο ένας τον άλλο ρωτούσαμε, τι συμβαίνει, τι είναι αυτός ο αχός π' ακούγεται κι η απάντησή ήταν: η Ελένη Ιωαννίδου, η Γυναίκα του Λεωτρή πέθανε!

Μα είναι δυνατόν πριν από την ώρα, αυτός ο υπέροχος άνθρωπος που με προθυμία, καλωσύνη, γέλιο και αστεία έτρεχε ανεβάρτα να βοηθήσει σ' όσους είχαν ανάγκη, αυτή η λεβεντογυναίκα να φύγει έτσι απότομα από ανάμεσά μας;!!

Μα συ Ελένη, πέρασες τόσες μπόρες:

Αντέξες την ορφάνια, τη φτώχεια, τη χηρεία, το βαρύ φορτίο της οικογένειας, γιατί διάστηκες να φύγεις;!

Πολύ θα μας λείψεις, γιατί:

Απαρηγόρητα θα μείνουν τα παιδιά σου που έχασαν την γλυκιά τους μαρούλα, τα εγγόνια σου τη στοργική γιαγιά τους. Βουβές θα μείνουν οι παρέες σου. Τρομαγμένοι οι ανήμποροι και οι άρρωστοι. Λυπημένοι οι φίλοι, οι γνωστοί, οι επισκέπτες. Όχι η Ελένη δεν πέθανε, ζει.

Τέτοιοι άνθρωποι σαν κι εσένα, ποτέ δεν πεθαίνουν.

Τώρα αναπαύσου, γιατί τον διψασμένο πότισες, στον πεινασμένο έδωκες να φάει, τον ανήμπορο και τον άρρωστο επισκέφτηκες.

Αιώνια σου η μνήμη!

Ανδρέας Αποστόλου

Ανθρώπος απλός, διακριτικός, τίμιος και αξιοπρεπής. Σωστός σε κάθε είδους συναλλαγή, συγκαταβατικός και δίκαιος. Άνετος ανάμεσα μας, προσφιλής στο κοινωνικό του περιβάλλον. Με το διακριτικό του χιούμορ, όπου κι αν βρισκόταν, με την αγάπη του στην καρδιά, με το χαμόγελό του στα χείλη. Μια παιδική ψυχή, που δεν γνώριζε από κακία και δόλο.

Και σαν οικογενειάρχης υπήρξε υποδειγματικός. Στάθηκε με αξιοπρέπεια στο πλευρό της συζύγου του Βασιλικής και μοιράστηκε τις οικογενειακές ευθύνες με υπομονή και συνέπεια. Πατέρας στοργικός, με όλη τη σημασία της λέξης...

Ο αδókητος θάνατός σου, αγαπητέ Λάκι, μας βρήκε απροετοίμαστους κι έπεσε ανάμεσά μας, σαν κεραυνός. Φαίνεται πως η σκληρή μοίρα σε φθόνισε. Όμως ο καλός Θεός σε πήρε πρόωρα, για να σε κατατάξει «εν σκηναίς δικαίων» και να σε απαλλάξει από το βαρύ φορτίο των γηραιών, που θα επιμωχόσουν μετ' από αρκετά χρόνια...

Δε θα λείψεις, αγαπητέ Λάκι, μόνο από την οικογένειά σου και από τους λοιπούς συγγενείς. Θα λείψεις, οπωδήποτε και από όλους εμάς, που σε γνωρίσαμε καλά και σε συναναστραφήκαμε για μια ζωή.

Σε περιμέναμε, να ρθεις το Σαββατοκύριακο στο χωριό μας, να παίξουμε τα χαρτιά, ν' ακούσουμε τα εύστοχα πειράγματά σου, να περάσουμε ευχάριστα τον καιρό μας.

Ποιος θα μας αποκαλεί «χωριανάκια» από δω και πέρα, όταν χωρίς εσένα θα παίζουμε τη «δηλωτή» στο Χάνι; Ποιος θα μας διασκεδάει τόσο, όσο εσύ;

Να πας στο καλό... Έφυγες τόσο γρήγορα από κοντά μας... Όμως ο καλοκάγαθος χαρακτήρας σου, θα παραμείνει εδώ, για να παραδειγματίζει και να διδάσκει.

Αιώνια σου η μνήμη.

Ο φίλος σου
Γεώργιος Μπούρης

ΧΡΗΣΤΟΣ ΑΝΤΩΝ, ΜΠΑΣΙΟΣ (1912-2001)

Την 1η Νοεμβρίου του 2001 έφυγε από κοντά μας πλήρης ημερών για το μεγάλο ταξίδι, ύστερα από μια όμορφη και γεμάτη προσφορά ζωή, ο πατριώτης και αγα-

νιστής από τη Βόρειο Ηπειρο Χρήστος Αντ. Μπάσιος, σύζυγος της Ζαγορίσιας Φιλομήλας Δημ. Δαλά (από τους Ασπραγγέλους και Ελαφοτοπίσας εκ μητρός, κόρης της Πολύμνιας Πολ. Χρόνη). Υπήρξε θερμός φίλος του Ζαγοριού και συχνά επισκεπτόταν και χαιρόταν τα μέρη μας.

Γεννήθηκε στη Λιούγκαρη της Βορείου Ηπείρου και μετανάστευσε στη Νέα Υόρκη των ΗΠΑ, αφού φοίτησε στα Γυμνάσια της Κέρκυρας και των Ιωαννίνων. Εργάστηκε σκληρά σε διάφορες δουλειές και ανέβηκε επάξια τα σκαλοπάτια της επαγγελματικής κλίμακας.

Ολοκλήρωσε τη σταδιοδρομία του ως διευθυντικό στέλεχος του παγκοσμίως γνωστού ξενοδοχείου «Πλάζα» της Νέας Υόρκης.

Το 1982 εγκαταστάθηκε μόνιμα με τη σύζυγό του στα αγαπημένα του Γιάννενα. Κατά τη διάρκεια του πολέμου υπηρέτησε στην Αεροπορία των ΗΠΑ ως μηχανικός και πολυβολητής.

Το αεροπλάνο του κατερρίφη τον Οκτώβριο του 1943, και από τότε μέχρι την άνοιξη του 1945 παρέμεινε αιχμάλωτος σε γερμανικό στρατόπεδο.

Αγωνίστηκε με πάθος για το όραμα της ζωής του, τα ανδρώπια και πολιτικά δικαιώματα του βορειοηπειρωτικού λαού, ως πρόεδρος του Συνδέσμου Βορειοηπειρωτών «Πύρρον» της Νέας Υόρκης, ως στέλεχος της Πανεπειρωτικής Ομοσπονδίας ΗΠΑ και Καναδά και ως Πρόεδρος του Βορειοηπειρωτικού Συλλόγου Ιωαννίνων.

Εξαιτίας των πατριωτικών ανώνων του θεωρήθηκε από το καθεστώς Χότζα ως πρόσωπο ανεπιθύμητο και του είχε απαγορευθεί η είσοδος στην Αλβανία μέχρι την πρόσφατη πολιτική αλλαγή εκεί.

Υπήρξε άνθρωπος ζωντανός, με πνευματικά ενδιαφέροντα. Λάτρης του βιβλίου, με καθημερινή ενημέρωση μέχρι την τελευταία στιγμή της ζωής του.

Τίμιος και ειλικρινής, ευθύς, με δημοκρατικές ευαισθησίες και προβληματισμούς. Αρχονταύριος.

Το κενό που αφήνει στις ψυχές μας, και κυρίως στην τρυφερή ψυχή της συντρόφου του Φιλομήλας, είναι, φευ, δυσαναπλήρωτο. Κι εμείς, συγγενείς και φίλοι, του στέλνουμε τον ύστατο χαιρετισμό μας με ένα δάκρυ λύπης κι είναι λυγμό πόνο, καθώς η μετεγκατάστασή του στη γειτονιά των Αγγέλων μας στερεί την πολύτιμη και πολυαγαπημένη παρουσία του.

Ας είναι ελαφρό το χώμα που τον σκεπάζει.

Πολύβιος Δαλάς

ΑΣΠΡΑΓΓΕΛΟΙ

Θύμηση ΝΙΟΒΗΣ Δ. ΧΡΟΝΗ

Αιώνες φαίνεται ή ίσως και περισσότερα χρόνια από τότε που η Νίβη ήταν μόλις χθες, αλλά περσανε τρία χρόνια από τότε που η πολυαγαπημένη μας Νιόβη έφυγε ξαφνικά και αναπάντεχα από κοντά μας.

Όμως η απουσία της θα μας συνοδεύει σε κάθε βήμα της ζωής μας, κι εμείς παντοίως θα σε σκεφτόμαστε και θα σ' αγαπάμε.

Αγγελική Ζούμπου

ΠΡΟΣΦΟΡΕΣ - ΔΩΡΕΕΣ - ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ

ΑΡΙΣΤΗ

Κατέθεσαν ονομαστικά στην Εκκλησιαστική Επιτροπή Αρίστης για τον καθαρισμό και τη συντήρηση των Αγοραφίων της Εκκλησίας Κοίμησης της Θεοτόκου Αρίστης τα παρακάτω ποσά:

• Συλλογός Νέων Αρίστης 1.000.000 δρχ.

• Αδελφότητα Αρίστης - Βίκου 500.000 δρχ.

• Οικ. Θέκλας Λούπα, Γρηγόρης και Ανθούλα Κόκκορου, Α/φοί Άγγελος και Σπύρος Αλεξίου (στη μνήμη της μητέρας τους Αναστασίας) 100.000 δρχ.

• Σταύρος Μουδόπουλος (στη μνήμη της μητέρας του Ελεωνόρας) 80.000 δρχ.

• Πέτρος Οικονόμου, Βασιλική Βονδέρα, οικογ. Βασιλείου Κοτσάλη (στη μνήμη της μητέρας της Αριανής) 70.000 δρχ.

• Ιωάννης Χασκής, Απόστολος Βονδέρας, οικ. Ουρανίας και Άρη Μιχαήλ, Άννα Παπανικολάου (στη μνήμη του συζύγου της Ζώης) 50.000 δρχ.

• Ευγενία Κατσαρού (Αιτωλικό), οικ. Χρυσάνθης Ζώη-Πετράκη Σπύρου Τσινάβου, Κων/νος Ζιάκας, Αγγελική Σουκιάτη, Λίτσα Ζαΐμη-Πανάγου, Ζωή και Βασίλειος Χρήστος, Σαπφώ Ζαχαράκη, Ανώνυμος, Βασιλική Κωστοπούλου-Γάρου 10.000 δρχ.

• Ειρήνη Παπακώστα-Οικονόμου 35.000 δρχ.

• Μαρία Σκαμνέλου-Σταυροπούλου

ΕΚΔΟΣΗ ΑΠΟΔΗΜΩΝ ΕΛΑΦΟΤΟΠΟΥ ΖΑΓΟΡΙΟΥ ΗΠΕΙΡΟΥ

Γρανίου 41 Αθήνα, 10431
Τηλ./Fax: 5246.809

ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ

Για λόγους εναρμόνισης με το καταστατικό της Ενώσεως, αποφασίστηκε η πραγματοποίηση εκλογικοαπολογιστικής Γενικής Συνέλευσης που θα γίνει οριστικά στις 13 Ιανουαρίου 2002, ημέρ Κυριακή και ώρα 11.00, στα Γραφεία της Ένωσης των Ζαγορισίων, Γρανίου 41, Αθήνα.

Τα όμορφα θα συζητηθούν:

α) Ενημέρωση από τον Πρόεδρο του απερχόμενου Δ.Σ.

β) Έγκριση Οικονομικού υπολογισμού 2001 και προϋπολογισμού επόμενης χρήσης.

γ) Εκλογή Νέου Διοικητικού Συμβουλίου, Εξελεγκτικής Επιτροπής και Επιτροπών για την Πανεπειρωτική Συνομοσπονδία Ελλάδος.

δ) Εξουσιοδότηση του επόμενου Διοικητικού Συμβουλίου για τροποποίηση καταστατικού.

ε) Ερωτήσεις-τοποθετήσεις μελών που θα προκύψουν κατά την συζήτηση του θεματολογίου μας.

Λόγω της σοβαρότητας των θεμάτων, επιβάλλεται η παρουσία όλων των μελών της εκλογής του νέου Διοικητικού Συμβουλίου, όσο και οι αποστάσεις που θα ληφθούν, αποτελούν ορόσημο για την παραπέρα πορεία της Αδελφότητάς μας.

Η υποβολή υποψηφιοτήτων μπορεί να γίνει σε οποιοδήποτε μέλος του απερχόμενου Διοικητικού Συμβουλίου, οποιαδήποτε μέρα και ώρα ή και κατά τη διάρκεια των αρχαιρεσιών.

Για το Διοικητικό Συμβούλιο

Ο Πρόεδρος
Προκόπης Δ. Γκογιάννος

Ο Γεν. Γραμματέας
Γάνης Κ. Πριμηκύρης

Θα προηγηθεί η κοπή της πρωτοχρονιάτικης πίτας, που θα συνοδεύεται με παραδοσιακούς μεζέδες και τσίπουρο.

λου, Παναγιώτης Πλαστήρας, Παύλος Γέτης 30.000 δρχ.

• Σωτηρία και Φώτης Εξάρχου, Θεοδώρα Γερολάζου - Αγιοβασιλιώτη, Αριστοτέλης Γερολάζος (στη μνήμη των γονέων του), οικ. Ειρήνης Γαβαλά και Αποστόλου Τζάβελου 25.000 δρχ.

• Θωμάς Λογοθέτης, Ναυσικά Λογοθέτη, Ιωάννης Ζώης, Θωμάς Νικολαΐδης, Αμαλία Παγούννη, οικ. Γεωργίου Φώτου, Θάλεια Βέλλου, Γαβριήλ Παπανατασίου (ΔΚΖ), Βασίλης και Μαίρη Φίλου, οικ. Χαρίση Πέτσα, Αθανάσιος και Ευαγγελία Ζαροπούλου 20.000 δρχ.

• Γεώργιος Λογοθέτης, Βασίλειος Λογοθέτης, Αλεξάνδρα Νικολαΐδη, Πέτρος Ματσίκας, Βασίλειος Σκαμνέλος, Φωκίων Μάνθου, Φωτεινή Μάνθου, Χρυσάνθη Βαδέρα, Δημήτριος Μανώλη, Τασία Παπανικολάου-Τζόκα, οικ. Νικολάου Καττή, Γεώργιος Δημητριάδης, Αγγελική Χρ. Ντινούλη, Μαρίανθη Τσαπούνη, κ. Μαρία ..., οικ. Οδυσσέα Κύρκου, οικ. Αριστούλας Ζώη, οικ. Σπύρου Τσινάβου, Κων/νος Ζιάκας, Αγγελική Σουκιάτη, Λίτσα Ζαΐμη-Πανάγου, Ζωή και Βασίλειος Χρήστος, Σαπφώ Ζαχαράκη, Ανώνυμος, Βασιλική Κωστοπούλου-Γάρου 10.000 δρχ.

• Γιώτα Βασιλική (Θεσ/κη) 6.000 δρχ.

• Γεώργιος Σκαμνέλος, Γεώργιος Ζαχάρης, Κων/νος Ζαζάρης, Αλεξάνδρα Καττή, Κλεονίκη Σιόκλου, Γεώργιος Γκοτζές, Αντώνιος Μαρμαντζάκης, Λευκοθέα Τόζιου, Κώστας Λουκάς (Κρανίδι), Χρήστος Ζαρόπουλος (Αυστραλία) Ανδρέας Σκαμνέλος, Ευγενία Γκότση Λυμπεροπούλου 5.000 δρχ.

• Ελένη Ζήση 2.000 δρχ.

• Γαλάτεια Αθανασοπούλου 1.000 δρχ.

Επίσης, για τον ίδιο σκοπό συγκεντρώθηκε από το δίσκο εράνου το ποσό των 600.000 δρχ.

Η Εκκλησιαστική Επιτροπή ευχαριστεί θερμά όλους - φορείς και κατοίκους και παρακαλεί και εφ' όσον, ο Πανάγαθος Θεός και η Παναγία να χαρίζει σε όλους υγεία.

ΒΡΥΣΧΩΡΙ

— Οικογένειες που επιθυμούν να κρατηθεί η ανωνυμία τους, προσέφεραν για την αναστήλωση του Ιερού Ναού Αγίου Χαραλάμπους Βρυσοχωρίου ένα εκατομμύριο (1.000.000) δρχ. στη μνήμη της Γαλήνης Μιλτ. Κουνάβου.

Η Ερανική και η Εκκλησιαστική Επιτροπή της Ενορίας Αγίου Χαραλάμπους Βρυσοχωρίου, εκφράζουν θερμές ευχαριστίες για την ανώνυμη δωρεά και εύχονται να μείνει αιωνία η μνήμη της αείμνηστης Γαλήνης Μιλτ. Κουνάβου.

ΕΛΑΦΟΤΟΠΟΣ

— Η κ. Αλκμήνη Σοφιοπούλου κατέθεσε το ποσό των 10.000 δρχ. για τις ανάγκες του Ι.Ν. Αγίου Νικολάου Ελαφοτόπου.

— Η κ. Αμαλία Στεφανίδη κατέθεσε στην Εκλ. Επιτροπή Ελαφοτόπου το ποσό των 5.000 δρχ. στη μνήμη της Λουκίας Καρπούζη.

Η Εκλ. Επιτροπή

— Για τις ανάγκες επισκευής του Ιερού Ναού Αγίου Νικολάου, η Ένωση Αποδημών Ελαφοτόπου, διέθεσε το ποσό των επτακοσίων χιλιάδων (700.000) δραχμών.

Το Διοικητικό Συμβούλιο

Δρχ.

• Δήμος Τύμφης 200.000
• Αυδή Θάλκη 100.000
• Φίλιος Νικόλαος 50.000
• Παρλαπας Δημήτριος 50.000
• Τσιμής Αγαμέμνων 50.000
• Τσιμπίουλος Κων/νος 25.000
• Τζαφέρης Σόλων 10.000
• Κονιάνη Γεωργία 10.000
• Παπαγεωργίου Σωτηρία 5.000
• Κατσούρης Βασίλειος 5.000
• Μπρίκας Γεώργιος 5.000
• Ανώνυμοι 5.000
• Φανίτσας Σπύρος 5.000

ΦΑΓΗΤΑ

• ΔΩΔΩΝΗ Α.Ε. (τυριά)
• ΝΙΤΣΙΑΚΟΣ Α.Ε. (κοτόπουλα)
• Τσουτσουπλίδης (τυριά)

• Τα παιδιά, του αειμνήστου Κώστα και Ευσέβειας Βελέντζα, επί συμπληρώσει 20ετίας από τον θάνατό τους 40.000 δρχ.
• Παύλος και Ανθούλα Κατσαβιά 15.000 δρχ.
• Παντελής Κατσαβιάς 10.000 δρχ.
• Μιχαήλ και Αθηνά Βλάχου 10.000 δρχ.
• Ειρήνη Νούλη 5.000 δρχ.
• Ελένη Δέρβα 5.000 δρχ.
• Δημήτριος Βλάχος 5.000 δρχ.
• Αγγελική και Κων/νος Κουκουμέλης 5.000 δρχ.

• Φανή Κατσουλίδη 5.000 δρχ.
• Κων/νος Καλλέας 5.000 δρχ.
• Σωκράτης Γκρουΐδης 5.000 δρχ.
• Γεώργιος Τσεργαλής 3.000 δρχ.
• Σοφία Μπατζούλη 2.000 δρχ.

• Η κυρία Ελένη Οικονόμου και Ντίνα Δέρβα, δωρεά ενός καλύματος κυρίας εισόδου της εκκλησίας.

Η Εκκλησιαστική Επιτροπή εύχεται υγεία και ο Άγιος πάντα μαζί τους.

Εκ της Ε.Ε.

ΚΟΥΚΟΥΛΙ

— Η Αδελφότητα Κουκουλιωτών «Ευγένιος Πλακιδας, ευχαριστεί θερμά τις αδελφές Ασπασία και Θάλεια Σβώλου, οι οποίες προσέφεραν ποσόν 25.000 δρχ. για να καθαριστούν οι υδατοδεξαμενές του χωριού μας.

Ελπίζουμε το παράδειγμά τους να μιμηθούν και άλλοι.

Για την Αδελφότητα
Ο Πρόεδρος Γιάννης Βακάμης

ΛΕΠΤΟΚΑΡΥΑ

— Στις 30/6/01 ο Ε.Μ.Σ. Λεπτοκαρυάς «ΤΟ ΛΙΑΣΚΟΒΕΤΣΙ», διοργάνωσε «ζαφέτι» στη βρύση Ρουσαντίνη. Οι χωριανοί και πολλοί φίλοι απ' τα γύρω χωριά διασκεδάσαν με ντόπια δημοτική μουσική και γεύτηκαν παραδοσιακά φαγητά και μεζέδες.

Το Δ.Σ. του Συλλόγου ευχαριστεί όλους τους παρακάτω αναγραφόμενους που ενίσχυσαν οικονομικά το σύλλογο και προσέφεραν Ζαγορίσιες πίτες, μεζέδες και γλυκά.

Δρχ.

• Δήμος Τύμφης 200.000
• Αυδή Θάλκη 100.000
• Φίλιος Νικόλαος 50.000
• Παρλαπας Δημήτριος 50.000
• Τσιμής Αγαμέμνων 50.000
• Τσιμπίουλος Κων/νος 25.000
• Τζαφέρης Σόλων 10.000
• Κονιάνη Γεωργία 10.000
• Παπαγεωργίου Σωτηρία 5.000
• Κατσούρης Βασίλειος 5.000
• Μπρίκας Γεώργιος 5.000
• Ανώνυμοι 5.000
• Φανίτσας Σπύρος 5.000

ΦΑΓΗΤΑ

• ΔΩΔΩΝΗ Α.Ε. (τυριά)
• ΝΙΤΣΙΑΚΟΣ Α.Ε. (κοτόπουλα)
• Τσουτσουπλίδης (τυριά)

ΠΡΟΣΦΟΡΕΣ - ΔΩΡΕΕΣ - ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ

- Τζαφέρη Ελισάβετ (πίτες)
- Τιμή Αφροδίτη (τυροπιτ. + φασόλια)
- Τιμή Αλεξάνδρα (τυροπ.-λαχανοπιτ.)
- Τιμοπούλου Αθανασία (αλευρόπ.)
- Κατσούπη Γλυκερία (λαχανόπιτα)
- Μπλανά Δέσποινα (τυρί φέτα)
- Μητσιμάρη Σοφία (καρυδόπιτα-γλυκά)
- Κατσούπη Στυλιανή (μεζέδες)
- Ανώνυμη (αλευρόπιτα)
- Φανίτσιου Αθηνά (λαχανόπιτα)

ΥΛΙΚΑ:
• Τιμής Αγαμέμνων. Φωτογραφία το χωριό πριν το 1912 αξίας 18.000 δρχ.

Ευχαριστούμε επίσης και όλους για την συμμετοχή τους στην εκδήλωση του Συλλόγου.

Για το Δ.Σ.

Ο Πρόεδρος Αγαμέμνων Τιμής

— Ο κ. Κων/νος Παπαγεωργίου πρόσφερε 10.000 δρχ. για συντήρηση του εξωκκλησίου Αγίου Κων/νος.

— Για τον παραπάνω σκοπό η κ. Σεβαστή και ο κ. Κων/νος Παναγιωτακόπουλος πρόσφεραν 15.000 δρχ. στη μνήμη του Σόλωνα Τζαφέρη.

— Ο κ. Δημήτριος Μητσιμάρης πρόσφερε 20.000 δρχ. για συντήρηση του εξωκκλησίου Αγίου Νικολάου, στη μνήμη του κουινιάδου του Θεοφάνη Βλάχου και 10.000 δρχ. για τον Άγιο Κων/νο στη μνήμη των γονέων του.

— Η κ. Ελένη Αποστόλου πρόσφερε 20.000 δρχ. για το εξωκκλήσι του Αγίου Δημητρίου.

Η Εκκλησιαστική Επιτροπή τους ευχαριστεί

ΠΩΛΕΙΤΑΙ

Στο Δίκورφο παραδοσιακή οικία αποτελούμενη από πέντε δωμάτια, δύο μπάνια και κοινόχρηστους χώρους.

Πληροφορίες:
τηλ. (010)9923.585, 9961.138.

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ

10.000

Αναστασιάδης Μιχαήλ
Vassiliou Kostas
Παπαγιαννόπουλος Δημήτριος
Στρούλιας Αντώνιος
Σωτηρόπουλος Γεώργιος

9.000

Βογά Μαρία

6.000

Ντιναλέξης Αλκιβιάδης
Ράπτης Πλάτων
Στέφα-Χατζηγιάννη Ευανθία
Τζόκα Μαρίνα

5.000

Βλαχοπούλου-Κουμπή Κλεονίκη
Γαμπρίσιος Χρήστος
Δεβελέγκα Σταματία
Καραγιάννης Ηλίας
Κόκκα Ελένη
Κοκορδάτος Παύλος
Μίκου Ιφιγένεια
Παπαμιχαήλ Θεοχάρη
Σπυρόπουλος Βασίλειος
Στουπής Ιωάννης
Τράκη Βασιλική
Φίλης Ιωάννης

3.500

Πολυχρονιάδου Μαγδαληνή

3.000

Γοργόλη Γκρέτα
Δαλκαβούκης Βασίλειος
Δαλκαβούκης Γεώργιος
Δεληγιάννης Χριστόδουλος
Δώδος Δημήτριος
Καπρίτσιου Αντιγόνη
Κοκκίνη Πανωραία
Κοντονάσιος Θεόφιλος
Κωστάκης Απόστολος
Λύτρα Μαρία
Μαγγίδης Άγγελος
Μπασογιάννης Ναπολέων
Μπισμέλη Ξανθίππη
Παπαβασιλείου Κων/νος
Παπαβασιλείου Χρυσόστομος
Παπαδάτου Εξαρχοπούλου Ιφιγένεια
Ρίζος Πέτρος
Σακελλαρίδη-Τσιούρη Θεανώ
Τζάνου Ελένη
Τσιομίδη Σταυρούλα
Φούσκας Κωνσταντίνος
Φραγκοπούλου Δανάη
Φώτου Κωνσταντίνος



ΠΡΟΣΦΟΡΕΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΜΑΣ

— Ο Περικλής Τσαπάρης (Αλεξάνδρεια Αιγύπτου) 120.000 δρχ.
— Η κ. Ελπινίκη Σακελλαρίδη και οι θυγατέρες της Θεανώ Τσιούρη και Ευθυμία Σακελλαρίδη 100.000 δρχ. στη μνήμη του αγαπημένου τους Αθανάσιου Σακελλαρίδη.

— Η κ. Παπανικολάου Άννα 40.000 δρχ. στη μνήμη του αγαπημένου της συζύγου Ζώη με την συμπλήρωση ενός έτους από το θάνατό του.

— Η Αγγελική Ζούμπου και η Κασσιανή Καζάκου στη μνήμη της θείας τους Νιόβης Δ. Χρόνη με τη συμπλήρωση τριών χρόνων από το θάνατό της 30.000 δρχ.

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΕΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ

Από τη νέα χρονιά 2002, οι συνδρομές στο περιοδικό «ΤΟ ΖΑΓΟΡΙ ΜΑΣ», λόγω της εισόδου του «ΕΥΡΩ» στο νομισματικό μας σύστημα, διαμορφώνονται ως εξής:

Ετήσια συνδρομή εσωτερικού: 10 ΕΥΡΩ

» » εξωτερικού: (Ευρώπη) 30 ΕΥΡΩ

» » » (εκτός Ευρώπης) 30 \$ ΗΠΑ

ΣΗΜ.: Η αύξηση στις συνδρομές του εξωτερικού οφείλεται στην αύξηση (διπλάσια σχεδόν) των ταχυδρομικών εξόδων.

Από τη Συντ. Επιτροπή

Ο ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ
ΖΑΓΟΡΙΣΙΩΝ

Σας ευχεται και εσάς προσκαλεί

ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ

Σας προσκαλούμε να κόψουμε μαζί την
πρωτοχρονιάτικη πίτα του Συνδέσμου
το Σάββατο 12/1/2002 και ώρα 7:30 μ.μ.
στο Πνευματικό μας κέντρο, Χριστοβάσιλη 8
στα Ιωάννινα.

ΤΟ Δ.Σ.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΠΟΛΥΒΙΟΣ ΚΑΡΡΑΣ

Ο Γ. ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ
ΚΩΝ/ΝΟΣ ΒΛΑΧΟΠΟΥΛΟΣ

ΧΡΟΝΙΑ
&
ΠΟΛΛΑ
ΕΥΤΥΧΙΣΜΕΝΟΣ
Ο ΚΑΙΝΟΥΡΓΙΟΣ
ΧΡΟΝΟΣ

«ΤΟ ΖΑΓΟΡΙ ΜΑΣ»

Ιδρυτής:
ΚΙΜΩΝ ΚΥΡΙΑΖΗΣ

★
Ιδιοκτήτης - Εκδότης:
ΙΣΤΟΡΙΚΗ
ΚΑΙ ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΗ
ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΖΑΓΟΡΙΟΥ

Η ΠΡΩΤΗ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ

ΕΠΙΤΡΟΠΗ

ΛΑΖΑΡΙΔΗΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ
ΛΑΜΠΡΙΔΗΣ ΣΤΑΘΗΣ
ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ
ΒΑΡΖΩΚΑΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ
ΓΙΑΝΝΑΚΟΣ ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ
ΤΖΙΟΒΑΣ ΦΡΙΕΟΣ
ΤΣΑΟΥΣΗΣ ΛΕΩΝΙΔΑΣ

Η ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ:

1. ΒΑΡΖΩΚΑΣ ΒΥΡΩΝ
2. ΓΕΠΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ
3. ΖΑΡΙΑΔΗ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ
4. ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΣΑΒΒΑΣ
5. ΚΥΡΙΑΖΗ ΚΑΛΥ
6. ΜΕΡΤΖΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ
7. ΝΤΙΝΑΛΕΞΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ
8. ΣΥΚΙΩΤΗΣ ΣΤΑΥΡΟΣ
9. ΤΖΙΟΒΑΣ ΒΑΣΙΛΗΣ
10. ΤΣΕΚΟΥΡΑΣ ΙΩΑΝΝΗΣ
11. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ ΚΩΣΤΑΣ

Υπεύθυνος για το Νόμο:

ΑΠΟΣΤ. Κ. ΝΤΙΝΑΛΕΞΗΣ
Πρόεδρος Ι.Λ.Ε.Ζ.
Ν. Ζέρβα 2 - Ιωάννινα, Τηλ. 30170

Υπεύθυνος Ύλης:

ΒΑΣΙΛΗΣ ΤΖΙΟΒΑΣ
Αργυρινών 16 - ΙΩΑΝΝΙΝΑ
Τηλ. 27.105

ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ:

Συνδρομές, εισφορές,
εμβάσματα:
Περιοδικό «ΤΟ ΖΑΓΟΡΙ ΜΑΣ»
Σίγα 4 - Ιωάννινα 454 44

και Μυροπολείο
ΚΑΛΥ ΚΥΡΙΑΖΗ
Λόρδου Βύρωνος 21
Τηλ. 26.266
Ιωάννινα 45444
Κατώτερη ετήσια
συνδρομή δρχ. 3.000
Για το εξωτερικό δρχ. 6.000
ή 20 \$ ΗΠΑ

★
Διευκρίτιση:
ΣΥΛΒΙΑ ΓΚΟΥΝΟΠΟΥΛΟΥ

★
Τυπογραφία:
Γ. ΔΟΥΒΑΛΗ
Ε. ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ Ο.Ε.
28ης Οκτωβρίου 41 (Στοά Καμπερή)
Τηλ. 20.544 - 27.845
Ιωάννινα 454 44